

1916

DICHTERLIJKE
VERPOOZINGEN

DOOR

P. F. Th. VAN HOOGSTRATEN,
ORD. PRAED.

Descende coelo, et dic age...
MELOS.

— ♦ —

BREDA,
DE PRINS-CARDINAAL D, 64.
EDUARD VAN WEES,
Snelpers- Boek- en Muziekdrukkerij.
1876.

1916

De tyd en heeft noyt weghgenomen
Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleën

So blinckt hun deugt voor iedereen.

BM 2 k6

DICHTERLIJKE
VERPOOZINGEN

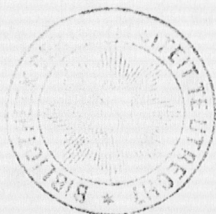
DOOR

P. F. Th. VAN HOOGSTRATEN,
Ord. Praed.

~~~~~  
Descende coelo, et dic age ....

MELOS.  
~~~~~

~~~~~
BREDA,
DE PRINS-CARDINAAL D, 64.
EDUARD VAN WEES,
Snelpers- Boek- en Muziekdrukkerij.
1876.

VOORBERICHT.

Dichterlijke Verpoozingen. *Deze titel dacht mij bijzonder te passen op een bundeltjen, dat in der daad uit dichtstukjens bestaat, voor het grootste gedeelte vervaardigd in uren, die mij eenige verpoozing schonken van meer wetenschappelijken arbeid. Elk die zijne moedertaal verstaat, weet wat het woord dichterlijk beteekent, en wat dichterlijke verpoozingen zijn. Men zal dus wel niet oordeelen, dat dit opschrift eenigszins »pretensieus bedoeld is.»*

Dit boekjen heeft wederom wat men in dagbladen wel eens genoemd heeft een sterk-sprekend katholiek karakter. Een christen moet in onze dagen durven belijden, wie en wat hij is. Het zoogenaamd schipperen laten wij over voor de Liberalen en hun aanhang. Men zoek bij ons dus geene hoogschatting, veel minder vereering van den Eeuwgeest, en wat deze, gedurende een tweetal eeuwen vooral, geschapen en ontworpen heeft. Bewonderaars van de Godsdienstlooze wetenschap des jongsten tijds, terug! Gij staat hier voor een Middeleeuwschen duisterling, die zich niet vermeet zijn God te gaan ontthronen, maar wien de geheele natuur altijd en alom dien God blijft verkondigen; wien ééne bladzijde van Gods openbaring meer, eindeloos meer is dan

al wat duizenden zoogenaamde Geniën ons opsnijden van de wonderbare zelfontwikkeling des heelals, en des menschen volmaakbaarheid. — Ik heb, in mijn nog jeugdigen leeftijd, reeds zooveel waereldstelsels zien worden en verdwijnen, zooveel voor onseilbare wetenschap zien veilen en aannemen, wat na een luttel tijds wederom werd verworpen, dat mijne bewondering voor al wat nieuw en vreemd is, zeer enge grenzen heeft. Daarenboven wordt alle waarachtige wijsbegeerte dagelijks meer en meer miskend en verbannen, en men mag het eene uitzondering noemen, wanneer onder de natuurvorschers des nieuwen tijds een denker gevonden wordt, die zich boven de grove stoffelijkheid der lichamelijke waereld weet te verheffen. De hoogere zielkunde is den meesten een gesloten boek gebleven. Niet vreemd derhalve, dat mijne beginsels in Godsdienst en Wijsbegeerte, ja, in de beschouwing van het geheele waereldplan hemelsbreed van de hunne moeten verschillen. Alles wat strijdt met de eeuwige, onveranderlijke hoofdwahrheden van de Christelijke Godsdienst en het Christelijk Godsbegrip, is den Christen een gruwel. Augustinus, Anselmus, Thomas van Aquino zijn hem duizendmaal grooter wijsgeeren en meer zelfstandige denkers dan Spinoza, Fichte, of Strauss. Voor de vereerders van dit laetst genoemde drietal is in dit bundeltjen niets te vinden. Ik bied het hun ook niet aan.

Daer en is nyemant toe ghedwonghen
Te lesen dinghen die hi laet.

Maar u, mijne Christen-landgenoten, die u-zelven gelukkig gevoelt in de aanbidding van uwen Goddelijken Verlosser, u wordt het aangeboden, en ik zal mij overvloedig voor mijn arbeid beloond achten, zoo het maar in geringe mate uw geloof mag vermeerderen, uwe hoop verlevendigen, en uwe liefde versterken. Wat de rijmlooze vaerzen betreft, die hier en daar in dit boekjen voorkomen, ik heb mij

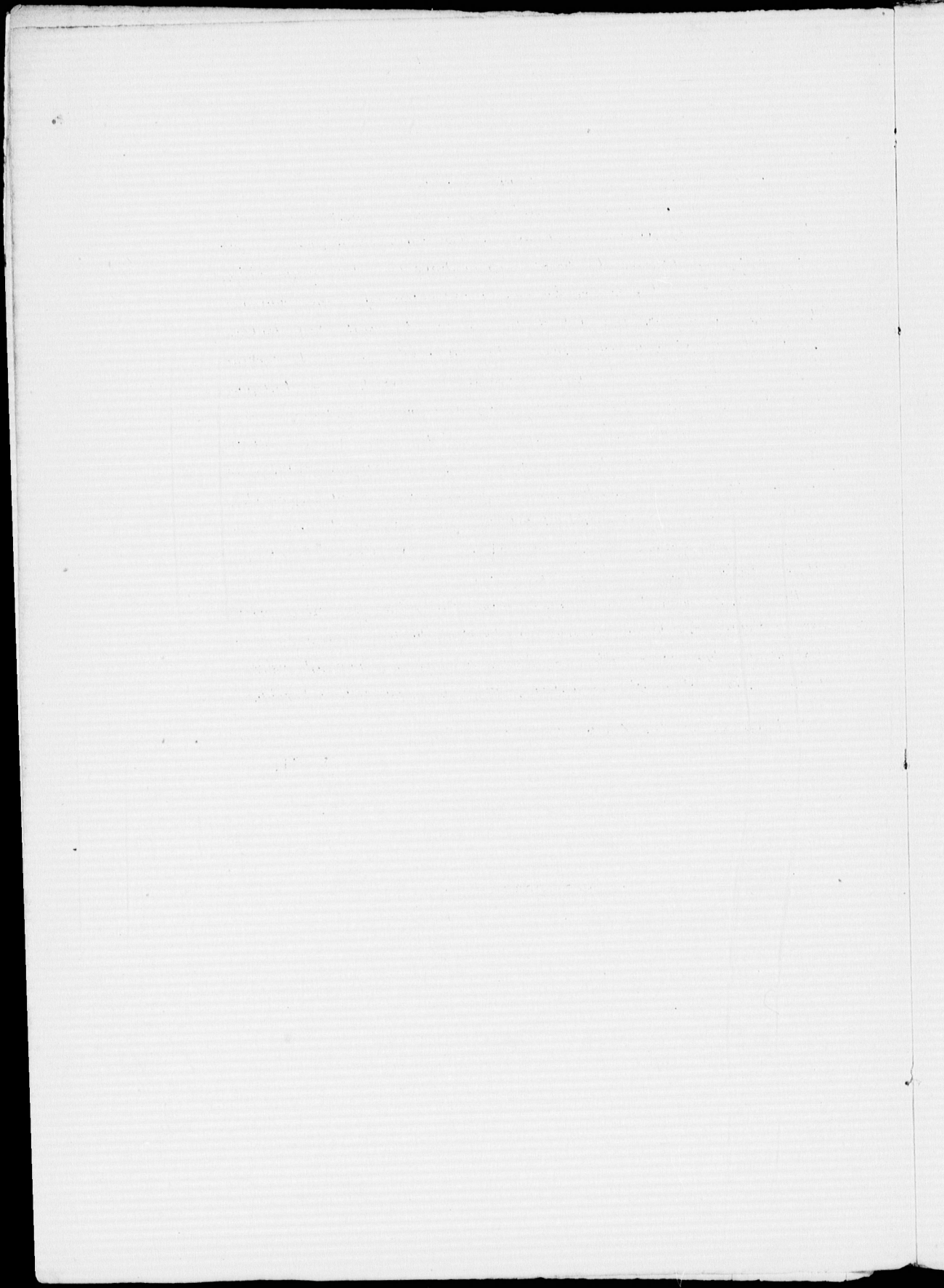
daarin meer vrijheden veroorloofd dan men bij ons gewoon is, en dit, om er eenige verscheidenheid aan bij te zetten, noodzakelijk geacht. De vaersmaat der Ouden dunkt mij, in het algemeen gesproken, voor onze taal een dwang, die hare eigenaardigheid op het jammerlijkst moet verwoesten. En evenwel kunnen er ontboezemingen zijn, waarmee het rijm, vooral wanneer het al te zeer aan de kunst doet denken, in der daad schijnt te schreeuwen. In dat geval kan uit de verbinding van de eene of andere voetmaat der Grieken en Latijnen met de onze eene geboren worden, die de gewone kunstraerzen niet bezitten: maar dat geval is zeldzaam, en het is er ver af, dat ik den lezer zou aanraden deze melodie in één der bedoelde stukjens te zoeken. De meeste verscheidenheid in rijzing, daling, nadruk, kracht, zachtheid, losheid of statelijkheid hebben voor mijn geroel onze overschoone Alexandrijnen, zooals Bilderdijk en Da Costa in hunne Meesterstukken ons deze tegen doen golven.

Ten sloten breng ik mijn innigen dank aan allen, die mijne vroegere gedichten met hunne gunstige aanbereling hebben vereerd, inzonderheid aan hen, wier juiste op- of aanmerkingen mij hartelijk welkom geweest zijn. Moge dit bundeltjen hun geene teleurstelling breiden!

HUISSEN, op den Zondag Gaudete, 1875.

V. H.

Naar Boven.

Naar Boven! Naar Boven! Gevleugeld omhoog!

Wien kon hier dit stof ooit verzaden?

o Dat nu mijn geest door die hemelen vloog,

Waar Serafs in lichtstroomen baden!

o Mocht ik mij spieglen in 't glansen uws throons,

Versmeltend in hemelsche weelde,

Me erkennen, o Liefde, in den weerschijn uws schoons,

Waar eeuwig uw aanblik mij streelde!

Dan rende ik, dan vloog ik, in min dan een zucht,

Zoo ver als er waerelden draaien;

Dan dwong ik de starren in tuimlende vlucht,

Als vlammen, uw thronstoel te omzwaaien.

Dan zong ik, dat de aarde, verrukt door mijn toon,

Aanbiddend omhoog steeg, en vlamde;

Dan zongen de sferen slechts 't eeuwige schoon:

Het Licht waar heur straalglans uit stamde.

Dan knielde ook voor u de Godloochenaar neêr,

Luid juublend: »ô Liefde, ik aanbid en verteer.

Aan een zoogenaamd Geschiedschrijver.

Is dat de waarheid in het werk der Godheid eeren:
 Haar naakt van al heur glans en heerlijkheid te ontkleên?
 Wat wilt gij 't jong geslacht door uw *Geschiedrol* leeren?
 Dat de Almacht van den mensch haar almacht houdt te leen?
 Vermeetle, smoór uw stem, of schroom uw God te honen!
 De Waarheid van zijn woord wordt strafloos niet verkeerd,
 Vel Koningen op 't puin van hun verguisde thronen;
 Maar droom niet, dat uw God in naam des volks regeert.

Liefde.

Schoone, woont gij op deze aarde, zeg mij dan waar gij gebiedt.
 Alles roemt u, heilgodesse, maar het menschedom kent u niet.
 Toon mij twee vereende harten, eenig door uw aâm beziel,
 En 'k aanbid uw alvermogen, dankend voor uw throon geknield.
 Ja, ik doe 't door de aard weêrgalmen, dat ik u gevonden heb;
 Dat ik reine hemelwellust uit uw vleklooze oogen schep.
 'k Zal u smeecken om een sprankjen van uw heilgen hemelgloed,
 En de Kilste borst ontvlammen, dat ze u juichend hulde doet.

Naar het Spaansch.

Gebed.

Doe mij uwe liefde kennen, dierbre Heiland, naar uw woord.
 Doe mijn ziel vol wellust voelen, dat ze U eenig toebehoort.
 Moog mij niets voldoening schenken dan de volheid uwer vreê;
 Zij vervul mijn zielsbehoeften met mijn teerste hartebed.

Aan de Poëzie.

Verschijnt gij mij in de uchtendglansen,
 En stijgt ge met de zon ten throon?
 Of strooit gij 't ruim der morgentransen
 Met stralen van uw hemelkroon?
 Volschoone, daal op aarde neder!
 Verhef ons door uw aanblik weder,
 Wat zwiert gij langs de starrebaan?
 Hier moogt ge ziel en zin regeeren,
 Hier harten naar uw wenk beheeren,
 Hier bidt m' u in verrukking aan.

Doorgloei ons, ja, en leer ons zingen!
 Laat, in verheëmlend zielsgevoel,
 De Schoonheid ons bestaan doordringen,
 En maak haar tot ons levensdoel.

Zij straal en vlamme voor onze oogen,
 Doorstroom ons met heur alvermogen,
 En leere ons, aan dit stof ontschaakt,
 Door hemelen en waereldchoren,
 Tot voor des Eeuwgen lichtthroon boren,
 Waar zij alleen de harten blaakt.

Maar neen! gij heerlijke, in wier stralen
 Gods weerschijn schitterde over de aard,
 Wat zoudt gij tot ons nederdalen,
 Als waren wij uw aanblik waard;
 Wat zoudt ge uw vlekkeloozen luister
 Bezwalken in dit dampend duister,
 Waarin 't verdierlijkt menschedom wroet?
 Ga 's hemels Serafijnen kronen,
 Die in het licht der Godheid thronen,
 Geen morgenschuwend nachtgebroed.

Een heir van woedende aartstyrannen
 Blinkt met de Koningskroon om 't hoofd,
 Wil de Almacht van deze aard verbannen,
 Terwijl het plondert, blaakt, en rooft.
 Wat Christus' naam, vereert, moet sneven;
 De Satan Schikt van aller leven,
 De Satan, die zich kronen smeedt,
 En ze op de hoofden werpt der slaven,
 Die in zijn vloekgareelen draven,
 Tot aller vromen moord gereed.

Zie 't bloed der schuldelloozen stroomen,
 Zie duizenden vermoord in 't bloed,
 Dat tot behoud der waereldtoomen,
 Het siddrend aardrijk baden moet.
 Wat Monsters grijzen, dartlen, springen,
 Als losgelaten doemelingen,
 En juilen: »Christus ziet dit aan!
 Ha! mocht hij aard- en hemelsferen,
 Als algebiedend God, regeeren,
 Wat zou hij ons te pletter slaan!"

Hun woede bruischt, hun aders koken!
 »Moord, brullen ze," immer, immer moord;
 Wij blijven van ons wit verstoken,
 Zoolang er hooger leven gloort.
 Des Heilands naam moet afgezworen,
 De helgeest in zijn tempelchoren
 Zich outers stichten, Hem ten hoon!
 Wat zegt het, dat wij Christus haten,
 Zoo wij Hem nog vereeren laten
 Als Heer en Gods gezalfden Zoon?"

Neen, hemeldochter, schuw deze aarde!
 Heur bloedwalm stijgt tot 's hemels boog,
 Schuw, schuw de met Gods vloek bezwaarde,
 En heersch in 't lichtgebied omhoog.
 Of neen, doe reine boezems branden,
 Nooit siddrend voor de dwingelanden,

Al bliksemt reeds hun moordend staal;
 Maar, met het oog tot God geheven,
 Reeds aâmend in een hooger leven,
 Weerschittrend in hun heldentaal.

Ja, hemeltelge, doe ons blaken
 Van 't vuur, dat om Gods zetel vlamt,
 Waaruit de gloed der starredaken,
 En 't licht van duizend zonnen stamt.
 Laat dat van onze hoofden blinken,
 Den booswicht in het niet verzinken,
 Die 't door zijn duivlenblik ontwijdt;
 Beziel het hart der kunstenaars,
 Die Jesus nog hun God verklaren,
 En toon, dat ge alvermogen zijt.

De Kerk.

I.

Hoe droevig omkringlen de stralen,
 De stralen der hemelsche zonne,
 Die zoo fier eens uw voorhoofd omblonken,
 Hoe droevig omkringlen die stralen
 Uw Kroon, die, ontzet van heur luister,
 Een doodfloers vertoont als des graf's!

Gij, schoone, in uw Godlijken morgen,
 Een dag als nooit scheen voor deze aarde,
 Gekroond met de glansen des levens,
 Gedoscht in 't gewaad der viktorie,
 Door uw Bruigom op d' afgrond bevochten;
 Gij, schoone, wat treurt gij in 't duister,
 Wat zucht gij, wat steunt gij zoo somber?
 Wie sloeg aan uw krone de handen?
 Wie rukte ze onteerd van uw slapen,
 En trapte ze aan flarden in 't slijk?
 Is uw Bruigom verwonnen, wiens Liefde
 U met schoonheid omkroond had en kracht?
 Verstiet hij zijn eenig — beminde?
 Wat treurt gij, ô schoone, in het duister?
 Wat zucht gij, wat steunt gij zoo somber?

»Ach, 'k heb kindren gekweekt en verheven,
 Tot Koningen maakte ik hen allen;
 Ik drukte ze, als Moeder, de kronen
 Op 't geheiligd en vorstelijk hoofd!
 Zij heerschten zoo ver de Oceanen
 De majesteit Gods ons verkonden;
 Zij heerschten, en werden aanbeden,
 Als een hemelsch geslacht op deze aarde,
 Wat trots bood, verzwond voor hun kracht.
 Maar zij wilden gebieden als goden,
 Geen Kroon meer te leen van hun God.
 Zij hoonden onzinnig hun moeder,
 En zwoeren haar woedend den dood.

'k Omarmde nog smeekend hun voeten,
 En bad: »zijt mijn ziel niet tot schande,
 Mijn zonen, ik min u zoo teer!"
 Maar zij stieten mij woedend ter neder,
 En brulden waanzinnig: »ter dood!"

II.

»Ter dood! Ha! vermoorden de Trotsche,
 Die wil heerschen op 't vrije gemoed!
 Ter dood! Dat geen blad der historie
 Meer melde, dat ze ooit heeft bestaan!
 Ter dood! Dat een vloek op heur lippen
 Voor het laatst nog haar schepping vergruiz! »
 Dat woord klooft de transen des hemels!
 De Godmensch, gehoond op zijn zetel,
 Gehoond in de smaad zijner Bruid,
 Vraagt!" schept gij op morgen nog adem,
 Gij, goôn, die geen God meer vereert?
 Gij, helden, rukt aan met uw benden,
 Ompantsert uw schedels met trots!
 'k Verpletter uw woedende drommen;
 Al strijden ze, als vlammen, zij zwinden
 Voor d'adem mijns toorens in 't niet.
 Mijn Bruid ga Ik kronen met starren,
 Als vonklen in 't kleed van mijn throon;
 Haar schoonheid verhemelt heel de aarde,
 Doorflonkert de banen des hemels;
 Golfst stralend langs 't voorhoofd der Zon;

Maar u slaat ze bliksmend ter aarde;
 Heur glansen verdooven uw oog.
 Uw lippen, van schuimende woede
 Aan 't huivren, vervloeken de Hoop.
 Dat 's 't eind van uw woelen, gij dwazen,
 Die 't kleed van mijn glorie versmaadt.

Aan De Gènestet.

o Mocht er een vonk van een hooger genieten,
 Dan de aard heur bewoner als zaligheid biedt,
 Uw hart en verstand in hun wenschen ontschieten,
 Wat had ik u lief om uw heerelijk lied!
 Het is aan uw boezem zoo kunstloos ontsprongen.
 Het geurt ons zoo welig, zoo zacht te gemoet;
 Het kan, als de lent heel de schepping verjongen,
 Het stroomt ons zoo frisch door het hupplende bloed.
 o Hadt ge in die aard ook een weêrglans zien leven
 Van Hem die voor haar zich omkleedde met stof,
 Wat zou ze in uw zang door de hemelen zweven,
 Vol geuren en kleuren, tot 's Eeuwigen lof.

Het Leven.

'k Heb 't leven van uw hand ontfangen,
 Dat door mijn aders woelt,
 Maar, God, vervul mijn zielsverlangen,
 Dat hier geen rust gevoelt.
 Wat heeft het leven op deze aarde
 Voor 't hart, dat U begeert,
 Wat heeft het voor een borst van waarde,
 Die Gij geheel beheert?
 De waereld moog zich schatten gaären,
 Ik acht geen blinkend slijk.
 Laat mij op uwe schoonheid staren,
 Dan ben ik eenwig rijk.
 De waereld minn' 't genot der zinnen,
 Ik wil uw Liefde alleen.
 Zoo 'k U mag loven en beminnen,
 Is mij heel de aard te kleên.
 Uw liefde, o Jesus, is mijn leven,
 Mijn eenigst heil op aard,
 En niets kan mij de waereld geven
 Wat met haar evenaart.

Naar een Latijnsch dichtstukken van de 12 eeuw.

Christus Vincet.

Aan den Heer der Heeren een lied,
 Aan den Christus een lied,
 Een lied den Gezalfde!

Men heeft Hem verstooten, verworpen,
 Toch heerscht Hij als God,
 Toch heerscht de Gezalfde!
 Op de volken stort zijn gramschap neêr,
 Op de legers zijn blakende toorn;
 Hij heeft ze ter slachting gewijd,
 Hunne lijken daar heen geworpen,
 Verbolgen geesselt Hij de aard!
 Ontwaakt, laat u redden,
 Laat u redden, ô volken,
 Aanbidt den Gezalfde;
 Hij redt wie zijn tooren verbidt,
 Laat u redden, o volken!

Wee den weêrbarstige! wee!
 Ontwerpen smeedt hij als God,
 Verbonden, als waart Gij geen Heer,
 Verbonden, als waar hij uw God,

Maar uw wrake genaakt, als een stort vloed,
 Uw bloedige wrake genaakt.
 Dan roeit een hagelvlaag de steden der Logen,
     Als distelen uit;
 Dan vernietigt Gij de Verbonden,
 Dan komt aloverstroomende verwoesting,
     En de volken worden verpletterd.
 Dan zult Gij woeden des daags,
     Geweldig woeden des nachts;
 Dan grijpt op 'tgeritsel des blads hen siddering aan.

Gij hebt Hem getergd, ô volken,
     Gij hebt den Gezalfde getergd!
 Hij kocht u vrij met zijn bloed,
 Zijn laatsten druppel vergoot Hij voor U.
 Gij hebt gespot met dat bloed, gespot met zijn prijs!

Hij zal een leger om u slaan,
     Uw steden benauwen,
     Uw sterkten verpletten,
 Want gij hebt gespot met zijn bloed.
     Dan wordt gij als stof,
     Als wegstuivend kaf,
     Uw eind is verdelging,
     Verdelging en dood,
 Want gij hebt gespot met zijn bloed!

Keert weder! keert weder
 Venietigt uw trots,
 Aanbidt den Gezalfde;
 Zijn tooren ontbrandt;
 Aanbidt den Gezalfde,
 Eer zijn gramschap vernielt.
 Aanbidt Hem als Koning,
 Aanbidt den Gezalfde,
 Aanbidt Hem als redder en Heer.

Uw bloei zal herrijzen,
 Uw grootheid en kracht;
 Aanbidt den Gezalfde,
 Aanbidt Hem als God!

Dan zal Hij spreken: Ik ben weer hun Heer,
 Hun Vader, vol liefde, ben Ik,
 Mijn volk, mijn kindren zijn zij!
 Ik werd hun Redder,
 In hun angsten was Ik-zelf beangst,
 Ik zond mijn Engel: die maakte hen vrij.
 Zij stonden wel op,
 Zij vertoornden Mij wel,
 Maar Ik dacht aan de dagen van weleer,
 Aan dat heir, Mij geheiligd,
 Mij gewijd door zijn bloed,
 Die nu glansen, met zonnen gekroond.

Ik dacht aan dat schitterend heir.
 Nu vergeet Ik de zonden mijns volks.
   't Is gewasschen en blank,
   't Is blanker dan sneeuw.
 Mijn volk, Ik kroon u met kracht,
 Verwinnend keert ge weér uit den stijd;
 'k Bekleed u met de kracht van mijn arm.
 Hef uwe oogen ten hemel,
 Blik neder op de aard;
 Die hemelen verzwinden als rook,
 De aarde verdwijnt als een damp,
 Haar bewoners als nietige wormen,
 Die de wandelaar ziet en vertrapt!
 Maar mijn Rijk blijft eeuwig,
 Mijn dienst kan nooit vergaan.

Wel woelen de dwazen
 En reevlen: »vergaan,
 Vergaan is zijn kracht;
 Een schepsel was hij!
 Maar 'k stort hen ter neder,
 Die goden in waan;
 'k Stel 't heir ter vertrapping,
 Dat vliegt van hun stem.
 Ik toon Mij Gezalfde,
 Des eeuwigen Zoon,
 Beheerscher der waereld,
 Verlosser der volken,
 Hun Richter en Heer.
 'k Ben Christus en God!

Op het Graf van Goethe.

Wie ligt hier onder 't stof der zwelgende aard bedolven?
't Is Duitschlands grootste Geest, op aard een god genoemd!
Hij sloeg met forsche vuist in 't wôen der waereldgolven;
De Wetenschap zijns Tijds had hij ten spot gedoemd.

Wat Dichtgenie als hij? Maar nooit had hooger leven
Zijn hart geroerd, ontzet, ontkluisterd van het stof.
Een wilden duivlenlach zaagt ge om zijn lippen zweven,
Wanneer zijns harten diepst de stem der Almacht trof!

Wat Dichtgenie als hij? — Maar voor het Woord des Heeren.
Droeg hij in 't aardsch gemoed verachting, haat en hoon.
Geen hooger levenswit, geen eeuwig-heilbegeeren!
Geen knie gebogen ooit voor Gods Gezalfden Zoon!

Anders.

Buig neder, kind der eeuw! hier ligt een god bedolven!
 Buig neder, bid hem aan, en brand uw wierook hier!
 Hoort gij zijn ademstroom niet rijzen, dalen, golven?
 Schiet niet zijn oog een sprank van Godlijk hemelvier?
 't Is Goethe die hier rust! Hij die zijn Godlijk wezen
 In zangen heeft verbreid, die tijd- noch eeuwstroom sloopt;
 Die u uw godlijkheid in lichtmuziek deed lezen,
 En gantsch Europa met dien lichtvloed heeft gedoopt.
 Buig neder, kind der eeuw! Verzaak de zoenaltaren,
 Waarop de bloedguds drupt uws Heilands van omhoog!
 Zwelg levensstroomen in met op dien god te staren,
 Wiens hier vermolmend rif slechts d' afschuw wekt van 't oog!

Op het Graf van Voltaire.

Zie, Frankrijk, hier uw God! Hem hebt ge uw eed gezworen!
 Hem hebt ge voor het oog van 't razend volk vertoond,
 Als Heiland van zijn eeuw, als Redder, u beschoren!
 Zoo helsch heeft nooit de Hel des hemels God gehoond.
 Zweer hier dat Monster af, en werp u weêr in de armen
 Diens Heilands, die zijn bloed voor 's aardrijks heil vergoot.
 Vernederd Frankrijk, ja, Hij biedt u zijn erbarmen!
 Kies Jezus' heerlijkheid of god Voltaire's dood!

Parijs (in 1873.)

Vermetele, is uw trots verbroken?
 Ligt gij beschaamd in 't stof geknield,
 Met de armen tot Hem uitgestoken,
 Door wiens ontzachbre wraak gij vielt?
 Gij, waereldkoningin, in 't schittren van wier kronen
     De middagzonne blonk;
 Waar is nu uw heldendrom, waar zijn uw fiere zonen,
     Wier vuist u scepters schonk?

Gij hoordet 's hemels donders knallen,
 Maar spottend hieft gij 't hoofd omhoog,
 En spraakt: »Wie telt de duizendtallen,
     Voor d' opslag vliegend van mijn oog?
 Ik deel de kronen uit aan die deze aard beheeren,
     Ik stoot de thronen om!
 Ik zie de Koningen zich voor mijn wenk verneëren,
     Ik teel hun heldendrom!"

En zie, een stem klonk uit den hoogen,
 En sprak: »Ik werp haar Hoogmoed neer!
 Zij spotte met mijn Alvermogen;
 Ik ben haar God noch Heerscher meer!
 Verbrijzeld wordt haar kroon, haar trots, haar dartle weelde,
     Het waereld-al ten spot!
 Ik schiep den stralengloed, die door haar kroongoud speelde;
     Ik eisch hem weêr, als God!"

Verwoed grijpt gij het staal! De glorie
 Speelt bliksmend langs uw heldenzwaard!
 »Één Godheid slechts, de krijgsviktorie
 (Dus roept ge) is mijn aanbidding waard!
 Gij vliegt naar 't oorlogspark! Op nieuw een oogst van kronen
 Door 't moordend zwaard gemaaid?
 Opnieuw een puinhoopklomp geschapen uit de thronen,
 Waar gij uw klingen zwaait?

't Verdelgend vuur ontbrandt! Uw helden
 Verstikken in zijn sulfergloed!
 En gij, Vorstin der oorlogsvelden,
 Gij plascht in uwer zonen bloed?
 Neen, (roept ge woedend,) neen! nog schieten kroneglansen
 Heur stralen om mijn hoofd!
 Nog tarten zij omhoog de fiere hemeltransen!
 Nooit wordt heur glans verdoofd!

Dat woord hoort de Almacht! Zie, verdelgend vaart zij neder,
 En slaat uw kroon ter aard!
 Maar gij, nog dronken van uw glorie, grijpt haar weder,
 En heft ze hemelwaart!

Nu barst de wrake los! Nu throont de Gruwelwreker
 In elke heldenvuist,
 Die, telken fellen slag van uws vernieling zeker,
 Haar diamant vergruist!

Verstoven is uw kroon, verwonden zijn uw zonen,
 En de aarde jubelt vrij:
 De dwinglandesse viel, die speelde met de thronen,
 Haar glorie is voorbij!,,

Da Costa.

Verhevenst kunstgewrocht des eengen Bilderdijks!
 Gij, Dichter, veel te groot voor 't jammerdal des slijks,
 Die vuurgloed om u strooit, en bliksems uit uw aaren
 Op Godverzakkers schiet, uws Heilands lasteraren
 Verstomt door 't harpakkoord, uw grooten Meester waard;
 Gij hebt ons Davids lied in Vondels taal herbaard!

Anders.

Verheven Krijger, nooit door d' eeuwtrots neêrgebogen,
 Steeds aadlaar in uw vaart!
 Da Costa, in wiens lied der waarheid alvermogen
 De nacht doorklieft der aard!
 Wiens adem dichtgloed was, ontzettend, schokkend, blakend;
 *   Wiens liefde Poëzie!
 Wie smelt niet op uw toon, zich-zelf en de aard verzakend,
 In Englenmelodie?
 o Zalig die gevoelt wat gij in 't hart gevoelde,
 Dat voor zijn Heiland boog;

Geen gunst, geen lustgenot, geen hooger heil bedoelde
 Dan zijn ontfermend Oog,
 Wat, zoo u 't volle licht diens Heilands waar verschenen,
 Hadt ge in uw hemelsch lied
 Gezongen voor onze aard? Gij waart in 't licht verdwenen,
 Dat om Gods zetel vliet!

Jezus Christus.

(Een zangstukjen.)

Jezus, God van eeuwigheden, 's Vaders Eengeboren Zoon,
 Wien de Hemelchoren loven
 In het vlekloos licht daarboven,
 Uit hun starrelichten throon!
 Jezus, in het licht gezeten,
 Aan Uws Vaders Rechterhand,
 Waar Gij de onafzienbre keten
 Van het lot der schepping spant;
 God uit God, in 't vleesch verschenen,
 's Menschen lot — en leedgenoot!
 Gij kwaamt met ons zuchten, weenen,
 Ons met uwen God vereenen,
 Heil! Verwinnaar van den dood

Jezus, God van eeuwigheden, 's menschen broeder in dit stof!
 Stijgen u de zegepsalmen,
 Dank- en lof- en liefdegalmen!
 De aarde werd uw hemelhof.
 Juicht ons tegen, hemelingen!
 Drukt ons vlammend aan uw hart!
 Voert ons in uw starrekringen!

Jezus heeft de hel getart!
 't Slanggebroed is plat getreden!
 Jesus spant de scheppingskroon!
 Hij herschiep ons 't schuldloos eden!
 Paart nu met uw jubelbeden
 's Menschen dank- en liefdetoon!

Jezus, God van eeuwigheden, God uit God, met ons vereend!
 Juicht, verheft u, stofgenoten,
 Eens in band en boei gesloten!
 Juicht, uw hart heeft uitgeweend!
 Toon u glansrijk, juichende aarde!
 Zie het licht der eeuwen daagt,
 't Is Gods volheid, die het baarde,
 En den nachtdamp voor zich jaagt!
 Aarde, grijp u hemelstralen!
 Vlieg in lichtglans naar omhoog,
 Alle volken, alle talen
 Moeten 't eeuwig lied herhalen,
 Galmend door den etherboog.

Jezus, God van eeuwigheden, de aarde werd uw throongesticht!
 Vorsten komen tot de glansen
 Van uw nieuwe glorietransen,
 Schittren in uw hemelsch licht!
 Majesteit, en macht en luister
 Flonkren aard en zeeën door,

En het heilloos nevelduister
 Wijkt voor 's levens morgengloor!
 Treedt, uw feestdosch aangetogen,
 Schittrend in 't genadekleed,
 Voor uws Heilands minlijke oogen,
 Glinsterend van alvermogen,
 Volken, tot zijn dienst gereed!

Jezus, God van eeuwigheden, Gij beheerscht de juichende aard,
 Alles jubelt van uw glorie,
 Alles viert uw krijgsviktorie,
 Onder uw banier geschaard!
 Zeeën bruischen lofakkoorden,
 Aard en Hemel smelt tot één!
 Harten, die in wanhoop smoorden,
 Huppelen van zaligheên!
 Lof en dank aan d' Eengeboren!
 Liefde is Jezus' praalgewaad!
 Boven alle waereldchoren
 Zullen we in Zijn liefde gloren!
 De aard werd 's Hemels dageraad.

Godbetrouwen.

Looft den Heer, zijn dienst gewijden! Hij is schepslen eindloos goed,
Waar Hij zich aan 't lijdend harte, naar zijn heilwoord, kennen doet.
Hij is de eenige, die redden, die uw heil volmaken zal,
Hij die 't eerst uw boeien slaakte, na uw gruwbren zondeval!
Zou die God u ooit verlaten, die op 't zaalgend Golgotha
Uit zijn wonden ons het leven stroomen deed der zoengenâ?
Neen, mijn Jezus, uw verlostent blikk Gij steeds meedoogent aan;
't Is uw wellust hen te redden, en ten hemel voor te gaan.
Wentel op dien God uw zorgen, Christus in zijn naam gedoopt!
Ken geen heil, geen levensvreugde, die gij niet van Jezus hoopt.
Laat de waereld om u woelen, spotten met uw heilgeloof!
Blijf gij voor der eeuw verguizing, voor haar spot en lofspraak doof.
Heerlijk zult gij zegepralen, als de glans der aard vergaat,
En de dwaze Godverzaker voor uws Heilands vierschaar staat.
Lijdt! uw Jezus heeft geleden! 't Lijden is uw zegepraal.
Ieder zucht van 't Christenharte wordt een hemelgloriestraal.

Gebed.

Mijn Jezus, ik gevoel in 't hart uw liefdestroomen,
 Vol zaligend genot en loutrend hemelvier.
 Wat machtige adem, uit uw Godheid voortgekomen,
 Hergeeft mij 't leven thands, in 't leed bezweken schier?
 O Blijve uw Volheid mij door hart en aadren vloeien;
 Wees in mijn binnenst God en Vader te gelijk!
 Beheersch mij! 'k Werp mijn ziel in uwe liefdeboeien,
 En voel geen kluisters meer van stofgewaad of slijk.
 Uw Hemel is mijn deel, met U me in 't hart gevloten,
 Met U mijn Zaligheid en bovenmenschlijk heil.
 Wat is dees waereld mij met wat ik heb genoten?
 'k Heb alles voor één blik van uwe Liefde veil.
 'k Zocht schatten, 'k zocht genot; 'k zocht wetenschap te gaaren.
 't Was alles slavernij of logen voor 't gemoed.
 Ach, waarom mij niet eer in 't Godlijk Oog doen staren,
 En smeeken voor mijn hart om uw genadevloed?
 Mijn Jezus, waarom niet mijn hart tot U verheven,
 Mijn ziel het heil getoond, dat Gij uw dienaars schenkt?
 Ach, waarom werdt Gij-zelf mijn hart geen ziele-leven,
 Zoo hemelsch als omhoog de hemelseraf denkt?
 Niet, niet aan u de schuld, Verlosser, maar mij-zelfen!

Gij riept mij, maar mijn hart weêrstond uw liefdestem;
 Ik wilde mij 't geluk uit eigen boezem delven,
 En voor mijn aardsch gemoed had Jezus' woord geen klem.
 Thands heb ik me U verpand, mij gantsch aan U gegeven;
 'k Heb de aardschheid van mijn hart verwonnen door uw kracht.
 Nu voel ik, dat mijn ziel genieten mag en leven,
 En stijgen boven 't leed der aardsche jammernacht.
 Dat leven is uit U, uw heilgeschenk, van Boven
 Met Goddelijk geweld mijn boezem doorgestroomd!
 Mijn Jezus ik zal uw naam in dood en leven loven!
 Gij hebt des afgronds macht gebreideld en getoomd.

Naar St. Gregorius van Nazianze.

Opstand tegen God.

Gij, fiere menners der beschaving, vrije zonen
     Van 't nieuwgeschapen licht!
 Hoe lang nog eer uw kracht zich eigen godenthronen,
     Voor Gods altaren, sticht?
 Hoe lang nog eer gij heerscht, en God, van de aard verbannen,
     Om uw bescherming smeekt?
 Waarom de almachte Vuist niet in een boei gespannen,
     Die zelfs geen Godskracht breekt?
 »De volken zijn te vroeg in 't zwelgend graf verzonken
     De volken van weleer!
 Hun heeft geen vrijheidszon in 't fier gelaat geblonken,
     Zij voelden zich geen heer!

Geen heer, die boven zich geen Machtiger vereeren,
     Geen Godheid wil ontzien!
 Zij moesten zich voor God, als kinderen, verneêren,
     Voor God, dien wij gebien!
 Voor God, dien gij gebiedt? Gij heerscht op God, vermetenen?
     Gij, slaven van uw trots?
 Gij, die u in den bloei des afgronds vast laat ketenen?
     Gij schokt de thronen Gods?
 Gij, wie één bliksemslag tot vormloos stof kan pletten,
     Roeit Gods altaren uit?
 Gij gaat uw bloedig staal tot moord en slachting wetten?
     Geen Almacht die het stuit?
 »Een eeuw nog (tiert ge) en de aard knielt voor haar nieuwe goden,
     De tochten van 't gemoed!
 Een eeuw nog, en de mensch voert eigen wetgeboden
     In eigen godenbloed!.,
 Vermeetlen, is dat woord geen opgedrogen logen,
     Waardoor ge 't volk misleidt?
 Geen dolle wanhoopskreet, na 't steeds mislukte pogen,
     Van uw onmenschelijkheid
 Gelooft gij 't, dat de mensch d' Almachtige kan trotsen?
     Spot aarde en hemel niet
 Met de onmacht van zijn teelt? — Hier weigren harde rotsen,
     Daar 't breede lichtgebied,
 Ginds de Oceanen hem den toegang! — 't Dierlijk leven.
     Doorschouwt geen vorschend oog.
 Wat zal den worm der aard dan vrijen doortocht geven
     Tot de Almacht daar omhoog?
 »Maar neen! daar is geen God! Wij werden niet geschapen;
     Het toeval bracht ons voort!

Die godheid schenkt den één, hier enkel lust te rapen,
     Wijdt anderen ten moord.
 Die godheid wierp langs de aard de glans der diadeemen
     Den Koningen op 't hoofd,
 Maar bood aan ons het zwaard, om hun die kroon te ontnemen,
     Het zwaard, dat scepters klooft!.,
 Wat durft gij dan een bloei voorspellen aan onze aarde,
     Als nimmer werd gekend?
 Dat Monster trapt tot puin wat ge in uw grootheid baarde,
     Zooals het kronen schendt.
 Of zal ook na deze eeuw dat gruwelspook verzinken,
     Gij heerschen in zijn naam?
 Of zal één godenkroon, met Godlijke almacht, blinken
     Om aller hoofden sâam?
 Och, stervling, word toch wijs! Wat wilt ge uw God braveeren?
     Op morgen zinkt ge in 't graf!
 Met al uw godentrots kunt gij den dood niet keeren;
     Hij breekt uw heerschersstaf!

Reden en Geloof.

Uw Reden eischt, dat gij zult *weten*, niet *gelooven*?
 't Gelooven doemt uw geest tot vuige slavernij?
 Gij laat uw denkingskracht niet van haar recht berooven,
 Maar vonnist, naar 't u lust, en, als de Godheid, vrij?
 Maar, Wijsgeer, uw begrip, in 't zoo verheven denken,
 Is zelf afhankelijk van het voorwerp waar 't op staart.
 Uw Geest kan aan zich-zelf niet ééne waarheid schenken,
 Door eigen scheppingskracht in 't fier verstand gebaard.
 Hij ziet wat is, maar vormt het aanzijn niet der dingen,
 Die buiten hem bestaan, en die zijn oog beschouwt.
 Wat poogt gij dan verdwaasd het Godlijke in te dringen,
 Alsof de Oneindigheid uw' aanblik waar vertrouwd?
 De Waarheid hangt slechts af van 't ongeworden Wezen,
 Wiens *denken scheppen* is, maar van geen sterveling.
 Gij moogt in 't scheppingsboek slechts enkle letters lezen,
 Maar bootst uw' trots om niet een eigen scheppingskring.
 Doorschouwt uw oog de Zon in 't flauwe schemerstralen,
 Wanneer heur morgenglans het andre rond verguldt?
 Of is het middaglicht aan andre waereldpalen
 Een droombeeld, dat ons brein met ijden waan vervult?
 Uw God spreidt ook zijn glans door andre kreitsgewelven,
 Dan die ge op 't plekken gronds der nietige aard beoogt.
 Van waar die waanzin dan, o Wijsgeer, dat ge u-zelfen,

Als eenige uiting van de Waarheid, eeren moogt?
 Neen, welk een denkingskracht uw trotsche Geest ontzwadelt,
 Het licht der Godheid is zijn aardschen blik te hoog.
 Hij is tot Koning, ja, maar niet tot God geadeld;
 Hij ziet een stralenspel; de zon ontschuilt zijn oog.

Liefde.

Waar throont gij op deze aard, Volheerlijke, aangebeden
 Door 's hemels Englenstoet?
 Gij, die den tijd verheft tot stoorlooze eeuwigheden,
 Waar woont uw hemelgloed?
 Waar is de zaalge borst, die gij ten throno verkoren,
 En, met uw vuur bezield,
 Der aarde onttoogen hebt, om door het licht te boren,
 Waarvoor de Seraf knielt?
 Waar snoert gij harten sâam in 't onverdeeld genieten
 Van leed en zaligheid?
 Waar doet gij uit de traan die zachte deernis vlieten,
 Waarin de wellust schreit?
 ô Zalig die u kent; wien gij uw wet verklaren,
 Uw hemel oopen moogt!
 Zijn boezem kent geen prang van nijpend zielsbezwaren,
 Waar gij hem tegenooft,
 Hij kent geen eigenbaat, die drift van lage zielen,
 Die huichelend vermoordt,

En veinzend voor een hart aanbiddend neer te knielen,
     Het in zijn stikdamp smoort;
 Die Koningen onthroot, en volken doet verzinken
     In vuige slavernij,
 Om zelve met de kroon om 't eerloos hoofd te blinken
     In de opperheerschappij.
 Haar kent de Liefde niet! Heur wellust is te vloeien
     In 't aangebeden hart,
 En met dat hart vereend, belacht zij folterboeien
     En wreede stervenssmart!
 Zoo throont zij in het hart des Christens, die zijn waarde
     Niet voor dit slijk veracht,
 Maar, in haar zaalgen band, bij 't zinken dezer aarde,
     Zijn eindbestemming wacht.

Op een zoogenaamd Dichtstuk.

Ik las uw werk, poëet! maar 'k heb het niet herlezen.
 'k Eisch denkbeeld in een vaers, geen blooten woordenpraal.
 Een Dichtstuk moet mijn hart tot zielsverkwikking wezen,
 Zoodat ik in zijn lucht een vrijer adem haal.
 Mijn geest moet opgevoerd en aan deze aard onttogen!
 'k Moet voelen, dat mijn God zich scheppend mededeelt.
 'k Moet Waarheids volle glans zien stralen in mijn oogen! .
 Mijn hart wordt door geen zoet der nietige aard gestreeld.

Vrijheid.

Wat 's vrijheid? Bandeloos, en eer— en Godvergeten
De thronen dezer aard te trappen met den voet?
De stem te smoren van het folterend geweten,
Terwijl men woedend plascht in schuldloos martlaarsbloed?
't Verwoesten van Gods throon en tempels en altaren?
Zijn eigen God te zijn en eigen levensdoel?
Op zulk een vrijheid mag de Godverzaker staren!
De Christen gruwt er van met schokkend smartgevoel!
Hij heeft te lang beschreid wat deze vrijheid baarde!
Dat monster, uit de hel verwoestend opgedoemd,
Is Satans vloekverwant, verwoest den bloei der aarde,
Terwijl 't elk guwelstuk met dezen naam verbloemt.
De Christen slechts is vrij, die in zijn God mag leven,
Geen slaaf is van de hel en 't woedendst helgespuis.
Hij mag met vrije ziel naar 't eenig einddoel streven,
Herwonnen door zijn God aan 't zegevierend kruis.

De Tijd.

Wat zijn wij toch, wij stervelingen,
 Dan wormen van een dag, in heel de schepping blind?
 Waar mogen wij de nacht doordringen,
 Die alles overhuift, en voor ons oog omwindt?
 Het *gister* is den arm ontvlogen,
 Geen kracht die 't ooit herroept op 't wentelend benêen;
 Het *nu* ontglipt den starende' oogen,
 Wordt nooit genoten, maar vliegt, voor het stand houdt, hêen.
 De *toekomst* is geheel verborgen,
 Hoe valsch haar nevelkleed van goud en purper gloort,
 En baart een leger wreede zorgen
 Voor 't hart, wiens siddrende angst door haar omheining boort.
 Zoo woelen we in dit waereldduister,
 En juichen, of een Zon uit hooger morgentrans
 Haar Goddelijken hemelluister
 Hier uitgoot, en ons oog mocht baden in die glans!
 Maar ach! waar wilde wisselkringen
 Rondwarlen voor ons oog, beschouwen wij verband
 Noch éénheid in den loop der dingen,
 En 't schepsel, *Tijd* genoemd, is spruit van ons verstand.
 Geen eenheid heeft zijn wanklend wezen,
 't Bestaat niet dan in 't *zijn*, dat beurtlings wordt en sneeft,

En, voor des geestes oog gerezen,
 Een indruk van het *thands*, maar ook niets meerder, geeft.
 Toch moogt gij door dien nevel boren,
 Verheven menschengeest, en 't onvervreemdbaar *één*,
 In 't wisselziek bestaan, zien gloren;
 Het *één*, dat blijven zou, schoon 't waereld-al verdween.

Aan J. A. Alberdingh Thijm,

ter zijner verjaring.

Zou ik dit gezegend Heden
 Zwijgend zien voorbij gegleden,
 Zonder dat mijn hart zich kwijt?
 Niet een blijden danktoon slaken,
 En mijn zielsgevoel doen blaken
 In een lied aan U gewijd?

Neen, 'k mocht d' eersten morgenstralen
 Reeds mijns harten dank betalen
 Voor hun zielverkwikkend licht;
 De Almacht danken voor het leven,
 U, tot Neerlands roem, gegeven,
 En voldeed mijn vriendschapsplicht.

'k Voelde wat ik u mocht danken,
 En mijn teerste liefdeklanken
 Werden beden voor een vrind,
 Beden, voor Gods throon gesteigerd,
 Dien Hij geen verhooring weigert,
 Die de harten samenbindt.

Ja, zijn zegens zullen vlieten,
 Gij zijn vadergunst genieten
 Tot uws levens laatste stond;
 'k Voel het, Jezus' rijkste gaven
 Zullen u zijn Liefde staven,
 Op 't onfeilbaar woord gegrond.

Smaak in 't huislijk zielsgenoegen
 Troost voor al uw slovend zwoegen,
 Na den zuren arbeidsdag;
 Smaak als Vader en als Gade
 Wat van Jezus' heilgenade
 't Minnend hart u wenschen mag!

Zie de Godsdienst zegepralen,
 En haar reinsten luister stralen,
 In het aardverrukkend schoon!
 Zie, voor 't luiken uwer oogen,
 In vervoering opgetogen,
 Christus in de Kunst ten throon

Dan zal de aard een hooger Wezen,
Tot in 't kleinste stofgrein, lezen,
't Stof slechts spiegel zijn en beeld,
En het éelste Geestenleven
Ons 't verhemeld hart doorzweven,
Door een hooger kracht herteeld!

Dan zal de aard voor 't schoon ontgloeien,
Los van alle folterboeien,
Prangend voor den vrijen Geest;
Dan, de weerschijn van Gods Hemelen
Elken wezenskring doorwemelen,
Waar men hun bestaan in leest!

Moogt gij eens dat Heil ervaren
Met een levensgloed in de âaren,
Waar nog volle kracht uit spreekt,
En, in forsche dichtgloedklanken,
Voor dat hemelsch leven danken,
Neêrland door uw kunst gekweekt!

De Toonkunst.

Wat louterend gevoel van bovenaardsche weelde
Doortintelt ons de borst bij 't heilig toongeluid!
Het dartlend zingenot, dat vuige slaven streelde,
Roeit Toonkunst met één slag ten vlammente' âadren uit.
Ontstoffelijk gevoel en hemelsch zelfsgenieten
Vergodlijkt ons bestaan bij elken snaartoonval;
Een zee van glansen schijnt de boezems door te vlieten,
En 't hart schiet stralen uit in bruischend dankgeschal.
Ja, Godheid, dat 's uw stem! Gij spreekt ons door die tonen.
We ontsteigren 't aardsche *niet* op d'adem van uw kracht.
Gij vloeit onze âadren door, komt in ons binnenst thronen,
Wij schoeien wieken aan van heilge liefdemacht.
Geen perk begrenst de vlucht dier Goddelijke vleugelen!
Ze is d'adelaar te hoog, die lucht en zwerk beheert.
Geen stormend wolkgeraas vermag hun vaart te teugelen;
Zij rennen, vrij als 't woord, waardoor Gij 't Al regeert.

Aan een Godloochenaar.

Geen God bestaat? Is 't leven
 Dat door uw âadren bruischt en door uw bloedstroom zwiert,
 Atomen-wisseling, gedreven,
 Naar door het woeste ruim het wilde toeval giert?
 Geen God bestaat? Wat dondert
 De Geest, die in u woont, door al uw veezlen hêen?
 Atomen-wisseling, steeds fijner afgezonderd?
 In 't holst der duisternis rukt hij uw hart van één!
 'k Zie wanhoops foltering afgolven van uw kaken!
 »Ik moet rampzalig zijn (zoo krijt ge), vloek aan God!
 Maar ieder sterveling moet van mijn heldrift blaken;
 Zoo hoore dan 't Heelal, dat ik met de Almacht spot!"

God.

Wat wilt ge, onzalig wangeslacht,
 Uw God in banden slaan?
 Wat bidt ge uw eigen roekloosheid
 Als oppergodheid aan?
 Zijt gij geworden door uw kracht?
 Onttogen aan het niet,

Door eigen schepping en bevel,
 Door eigen machtgebied?
 Gij, trotsaard, zijt gij, voor gij waart,
 Van eeuwigheid geweest?
 En is niet ieder levenssprank
 Een letter van Gods geest?
 De Hemel tuigt zijn wonderkracht
 Aan 't flonkrend firmament;
 Zijn Naam straalt in het morgenlicht,
 Dat door de schepping rent.
 In 't woedend bruischen van de zee
 Leest gij zijn majesteit,
 In 't aardontzettend bliksemlicht
 Zijn schrikbre heerlijkheid.
 De Vorsten vel't Hij op hun throon;
 Hij roeit de volken uit;
 Geen macht in aard- of hemelkreits,
 Die zijn verdelging stuit.
 Op 't ruischen diens ontzachtbren Naams.
 Beeft aarde en zee en lucht!
 De bergen rooken als van schrik,
 En 't woudgebroedsel vlucht!
 De mensch alleen, uit klei gebootst,
 De mensch biedt de Almacht trots,
 En spottend heft hij 't hoofd omhoog,
 Als mededinger Gods.
 Verdwaasde, 't flitsend bliksemvuur
 Wankt blikkend in zijn vuist!
 Zijn wil! uw schedel ligt in 't stof,
 Uw trotsche kop vergruisd!

Vergeefs gebouwd op menschenkracht,
 Op legers, dicht geschaard!
 Hij vaagt in zijn verbolgenheid
 De steunsels weg der aard.
 Zijn' oog zijn honderd duizend jaar,
 Als ééne morgenstond;
 Zijn arm een aardverdelgend heir,
 Als 't plantjen van den grond.
 Waar zijt gij, Vorsten, zoo vermaard,
 Waar 't waereld-al voor boog;
 Die volken, als uw kudden, dreeft
 Naar 't wenken van uw oog?
 Gij, heerschers van het morgenland,
 Van Romen, van Atheen?
 Gods adem blies uw grootheid weg,
 Haar flikkering verdween!
 Gij hadt, in hooggezwollen trots,
 Zijn mogendheid veracht;
 Hij sprak: »keert weder tot het niet,»
 En uit was 't met uw kracht!
 Ja, vorsten, wie op God niet bouwt,
 Bouwt op verstuivend zand,
 En wandelt, hoe zijn krone bralt,
 Op 's afgronds zwavelrand.
 Geen kracht, geen luister dan uit Hem,
 Die 's Hemels starren zaait,
 En door het perkloos scheppingsal
 Zijn waereldscepter zwaait.
 Maar zalig die op Hem vertrouwt,
 Van Hem zijn redding beidt

Hij beeft voor dood noch moordgeloei;
Zijn God is 't die hem leidt.
Zijn haters vlieden voor de wraak,
Wen de Almacht zich verheft.
Zij vaagt hen als een stortvloed weg,
Waar zij hun schedel treft.
Verzwonden zijn zij als een rook,
Als neveldamp vernield,
Waar de Almacht voor de zijnen strijdt,
En zelf hun arm bezielt.
Gij zijt der armen Vader, God!
De weezen staat Gij bij;
Geboeiden slaakt gij uit hun band,
Gevang'nen maakt Gij vrij.
o Wees Gij onze God en Heer!
Wij knielen voor uw throon,
En wandlen tot uw heerlijkheid
Langs 't bloedspoor van uw Zoon.

Verheffing.

Mijn God, 'k erken uw Alvermogen
 In 't blad, dat op de winden zwiert,
 In 't bruischen van de waterwogen,
 In 't loeien van het veldgediert!
 Ik voel het door mijn binnenst bruizen
 In 't leven van mijn adersluizen,
 'k Aanbid het op zijn Oosterthroon,
 Wiens straaltapeet de morgentransen,
 Voor mijn verrukten blik doen glansen,
 Als weërschijn van uw schepperskroon.

Het gloeit mij met den middagluister
 In vuurgloed tegen van 't lazuur;
 Zijn stem doordringt bij 't avondduister
 Geheel den omvang der natuur!
 Het schokt mij in het donderklateren;
 't Loeit brullend door de woeste wateren,
 Die vlieden voor uw gramme vuist,
 Wanneer uw alontzettend belgen,
 De waereldsteden uit gaat delgen,
 En koningen in 't stof vergruist!

Maar lieflijk straalt zijn glans mij tegen.
 In 't sprankelende starrenkleed,
 Waar, als een breede vonkenregen,
 Uw heerlijkheid in nedergleed.
 Die zachte lichten zijn ons de oogen
 Van uw mêedoogend Alvermogen,
 Waarmêe Ge op 't lijdend menschdom blik,
 En doen een straal in 't harte vloeien,
 Waarlangs de beden opwaart spoeien,
 Door siddering noch angst verwrikt.

Zij stijgen tot uw throongewelven;
 Uw Seraf biedt ze U smeekend aan,
 En Gij, Volmaakte, erkent u-zelfen,
 Uw Liefde kan geen zucht wêerstaan!
 Dan stroomen uwe zegeningen,
 Zoo wijd des Hemels wentelkringen
 Zich welven om het vlak der aard;
 Dan voelen we onze boezems blaken
 Voor die ons aanzijn kan volmaken
 En 't scheppend in zich-zelf herbaart.

ô God, hoe machtig is het leven,
 Dat uit uw volheid ons doorvliet,
 Waar in de ziel, zich-zelf ontheven,
 Uw zaligende vreê geniet!

Hoe nietig wordt haar 't schoon der aarde,
Waar ze op uw eigen luister staarde,
Die uit uw heilgenade blinkt;
Hoe blaakt ze, om in dat Licht te wonen,
Waar voor de glans der zonnethronen,
Als nacht en duister, nederzinkt!

O Liefde, doe de zielen vlammen,
En bruischen in uw levensgloed!
Den Hemel kan hij open rammen,
Wien ge op uw almacht steigren doet!
Wijkt, hemelen! wijkt starrebogen!
Ik draag het vlammend Alvermogen
In d' adem van mijn volle borst;
Ik vlieg door lucht — en ethersferen,
En tuimel om den throon des Heeren,
Tot lessching van mijn liefdedorst!

Lacordaire.

Ge erkent de waarheid niet; zij vlamt in hemelstralen
 Uit d' adem uwer borst door al uw woorden heên.
 Gij grijpt geen reednaarstooi, om voor het oor te pralen,
 De Waarheid gloeit en blaakt in 't hemelsch Schoon alleen.
 Dat heerscht in uw gemoed! Geen Grieken of Latijnen
 Hebt gij een kunst ontleend, die kil blijft als heur bron;
 Een aadlaar als uw Geest rent, bij het middagschijnen,
 Met ongemeten vaart in 't aanschijn van de Zon.
 Dan bruischt uw groote ziel in 't lied der waereldchoren
 Van Goddelijken gloed, en schiet heur stralen uit.
 't Is hemelpoëzie wat gij aan de aard doet hooren,
 Een liefdedithyrambe op Christus en zijn Bruid!

Het Leven.

Ons leven is uit God. Hij heeft het ons geschonken!
 O Wijden wij 't Hem weêr in elken ademtocht,
 Vlamme' iedre hartzucht van reine liefdevonken,
 En danken wij voor 't hart, dat Hij tot danken wrocht.
 Zij 't leven onzer borst een beeld des hoogsten levens,
 Dat Jezus' zoenbloed schonk aan wie zijn Liefde aanbidt;
 Vereenig' 't in zijn âam het stof — en stofloos tevens,
 Het eerste als weg naar 't doel, het laatste als levenswit.

Naar een Engelsch Dichtstukken.

Dankgebed.

Gij, die de raven spijs, barmhartig God en Vader,
 Gij hebt ook ons gevoed met moedertederheid,
 Ontfang het dankgevoel, uit aller hart te gader
 Als offer voor uw throon vol oodmoed neergeleid.
 Vol oodmoed? Groote God! ons hart broedt trots en wrevel,
 Ten zij Gij 't loutert door uw heilgenadelicht!
 O Zend zijn stralen af, en doe' geen smettend evel
 Ons bij den wêerschijn van uw vlekloos aangezicht.
 Wij knielen voor U nêr, aanbiddend, dankend, hopen;
 Wij hebben 't woord uws Woords tot heilig onderpand.
 Uw Hemel wordt het hart, dat tot U zucht, geopend!
 Wij zijn door 't bloed uws Zoons den hêemlen aanverwant,
 O Goddelijk verschiet waar we in dit stof op staren!
 Doorstraal ons, vloeï ons door, aanbidlijk Morgenlicht!
 Kom, Heiland, kom op aard uw hemeloogst vergâaren;
 Voer allen in het Rijk, ons door uw bloed gesticht.

In het Album van een Vriend.

Wat geve ik mijn vriendschap ten vurigen blijk?
 De winter biedt loovren noch rozen;
 'k Zette anders uw hart in een]eerkrans te prijck,
 Waar Floraas trezoren in blozen.
 Maar neen! geen schakeering van kleuren of groen!
 Zij kunnen geen zielsheil vertalen!
 Het *woord* slechts, onze adem, tart ieder seizoen;
 Dit blijve in uw harte wêerstralen!

Geduld.

»Een stille, groote deugd, die de Englen u benijden,
 De vrucht van 't rijk geloof, een sieraad van den geest;
 Een reine lelie in de doornenkroon van 't lijden;
 't Geheimnisvolle kruid, dat iedre wond geneest!"

Ja, dichter, eindloos meer! De band, die reine zielen
 Aan de eenge Liefde boeit, wier hoofd de doornenkrans
 Ter Godheidskroon verhief, waarvoor haar Englen knielen;
 Het Godlijkst tegenbeeld der eeuwge levensglans!

Een flozoof in Ur-stof.

»k Heb lang gezocht, maar eindlyk ook gevonden.
 De waereld werd niet, neen!
 Een ur-stof wierd, in hard en week ontbonden,
 Hier zee, ginds marmarsteen.
 Hier welig plantj'en ginds der dieren koning.
 Hier reuzenboom in 't woud!"
 »En ginds? Een wonderding, der Wijsheid woning,
 Dat Ur-systeemen bouwt."

Te leur stelling

Ik heb er gevonden,
 Die alles doorgrondde,
 Van 't minst tot het meest;
 Wier blik vreemde boeken
 In d' afgrond liep zoeken,
 En zonder licht leest,
 Wat stoffen der aarde
 Zich zelf zoo maar baarde
 Uit eerder atoom.
 Zij kenden de talen,
 De zielzucht en kwalen
 Van *beuk* en *amoom*.

Zij schiepen bij nachte
 In iedre gedachte
 Een waereld in 't klein.
 Zij hadden, gezeten
 Op 't ros der planeeten,
 Om 't aardrijk gerêen.

Ik bad hen: »mijn heeren,
 O Komt mij wat leeren,
 Gij weet toch zoo veel.
 Gij hebt zooveel weken
 In 't maantjen gekeken;
 Gij kent het vast heel.
 Gij hebt zitten turen
 Op duizende vuren,
 In d' ether geplant.
 Ik zag daar slechts vonken,
 Die tintelend blonken;
 Verlicht mijn verstand!"

»Die vuren daarboven
 (Dit moet gij gelooven),
 Zijn zonnen, zoo groot,
 Dat duizend der onzen
 Als keitjens zich plonzen
 In 't diepst van heur schoot.
 Meer moogt gij niet vragen;
 Het licht zal eens dagen!
 Ons scheen het nog niet."

»'k Neem oorlof, mijn heeren,
 'k Zal zelf wel iets leeren
 Wat Gij nog niet ziet."

Eene Vraag.

Wat zijt ge? Een denker of een mode-filozoof?
 Men kan het laatste zijn, en nooit het eerste wezen.
 Kent gij dat fronsend hoofd, welks blinkend lauwerloof
 U toeroept: »deze Held heeft Goethes *Faust* gelezen?"

Gezach.

Gelooven op gezach? Voor Romens Kerkhoofd buigen?
 'k Ontfing het Redelicht; dat zegt mij: »denk alleen!"
 'k Wil echter (onder ons) met dankbaarheid getuigen,
 Dat Strauss mijn meester was; maar anders toch ook geen,
 Voortrefflijk, goede man! Dat noem ik *krachtig denken!*
 Zag Strauss een hooger licht dan uit uw Reden straalt?
 Of, zou het peinzen (licht) uw hersenvezels krenken,
 Hoe zijt ge des gewis, dat niet uw meester dwaalt?

Aan een zeer zoetsappig dichter.

Wat vlecht gij uw woordtjens
 Tot tedere akkoordtjens,
 Wat schrijft gij toch netjens en liefjens, mijn Vrind!
 O mocht gij mij leeren,
 Zoo 't stiftjen hanteeren,
 Dan dichtte ik een liedtjen: *Voor 't spelende Kind.*

Op een Lentelied.

Leef in de geuren,
 Zweef in de kleuren
 Der vroolijke Lent!
 Wat hupplen en dartlen de juublende choren,
 Hier in uw lied tot een nieuw leven herboren,
 Nog nimmer gekend.

 Leef in uw geuren,
 Zweef in uw kleuren,
 Gij, Zanger der Lent'!
 Wij scheppen nieuw leven in 't licht van uw tonen;
 Gij kunt voor onze ooren de schepping verschoonen,
 Waar gij ze doorrent!

Geef ons uw geuren,
 Geef ons uw kleuren,
 Gij, zanger der Mei! (1)

Gij doet voor onze ooren de ontlokene rozen
 In 't purpren gewaad van den morgengloed blozen!
 Gij voert in uw lied hof en bloemen ten rei!

**Aan een Vriend, na de lezing zijner Hymne:
 Jezus Christus.**

God lof! de zaalge Geestenscharen
 Zien wêer verrukt op 't aardrijk nêr,
 Zij wenschen in het hart te staren,
 Dat psalmzong voor hun God en Heer!
 Uw lied doorklonk hun gloriezalen,
 Zich menglend met de liefdestralen,
 Die ruischen om den Godheidsthroon;
 Gij hebt het scheppingslied gezongen,
 Voor myriaden Englentongen
 Een eeuwge jubel, eeuwig schoon!

(1 Men is bij ons nog altijd gewoon aan de namen der Maanden, even als de Latijnen, het mannelijk geslacht toe te kennen. Dit is echter de ongerijmdheid-zelve. De namen der Maanden zijn in het Latijn bijvoegelijke naamwoorden, waaraan het geslacht wordt toegeëigend van het woord *Mensis*, dat er onder verstaan wordt, en mannelijk is. Bij ons kan er dit woord natuurlijk niet onder verstaan worden, maar het woord *maand*, dat vrouwelijk is. De Mei (of beter: *Mai*, *May*) is dus de *Mei-maand*, en niets anders.

Dat is, als meer dan Vorst, regeeren!
 Dat 's dichter, hemelzanger zijn,
 Dat 's Koningen in 't stof vernêeren,
 En thronen in Gods wederschijn!
 Erkent uw onmacht hier, vermetelen,
 Die u op Jezus' throon wilt zetelen;
 Zijn majesteit schiet bliksems uit!
 Het knalt van glansen voor uw oogen;
 Uw hart, in raadloos onvermogen,
 Werpt gillend zich der Hel ten buit!

Doch neen! geen vuur of donderslagen
 Verkonden hier zijn heerlijkheid,
 Om siddering in 't hart te jagen;
 Zijn Liefde is 't die heur glansen spreidt!
 Erken, ô stervling, hier uw Broeder,
 Uw Vriend, uw eenigen Behoeder;
 Uw God, maar met uw vleesch omkleed!
 Hij heeft voor u aan 't kruis geleden,
 Voor u den zondestryd volstreden,
 En u zijn hemel toegereed.

Erken Hem! Zie zijn oogen stralen
 Van heilgenade en liefdegloed!
 Hij vlamt om in uw ziel te dalen
 Tot heil'ging van uw aardsch gemoed!
 Hij wil aan u zijn Godlijk leven
 Als offer zijner liefde geven,

En wonen in uw zalig hart!
 Wie eens zijn volheid heeft doorvloten,
 Gevoelen zich zijn keurgenoten,
 En kennen leed noch stervenssmart.

Gelukkig dichter, die uw gaven
 Aldus aan uw Verlosser wijdt,
 Vaar voort zijn liefdekracht te staven,
 En toon, dat gij zijn keurling zijt!
 Doe harten voor uw Heiland branden,
 En bliksem 's aardrijks dwingelanden
 Ter neder voor zijn vlammenthroon!
 Doe tot de verste waereldpalen
 Één juichakkoord den Naam herhalen
 Van Jezus, Gods gezalfden Zoon!

De hymnen, uit uw hart gebroken
 Als Godlijk vier en ethervlam,
 Gaan 's afgronds outerdienst bestoken,
 Door lofgebruisch voor 't Godlijk Lam!
 'k Zie duizenden voor 't Licht herboren,
 Waar 't oog in leest der hemelchoren,
 En in aanbidding nêergekniel.
 ô Zalig die aldus mag zingen!
 Hij doet den Hemel open springen,
 Dien 's Hoogsten wraak gesloten hield!

Ongeloof.

»Gij hebt (zegt ge) uw geloof verloren,"
Maar, zeg, geloofdet ge ooit te voren?

Geniën.

Het krielt thands overal van wonderen en geniën,
En 't aardrijk wordt te klein!
ó Smeeken wij tot God op nêergebogen knieën:
»Geef hun een Bol alleen!"

Enthusiasme.

Mijn vriend is Enthusiast. Bij 't lezen van Poeëten
Stampt hij met d' éénen voet,
En als hij eens ter deeg van Oden heeft gegeten,
Dan krult zijn neus van moed.

Lezen.

Ja, lezen is mijn lust. 'k Lees dikwijls twintig boeken
In éénen adem uit,
En (dank ons schrijversgild!) ik hoef haast nooit te zoeken,
Wat dit of dat beduidt.

Aan een Frenoloog.

'k Geloof het gaarne, dat uw hoofd,
Door eeuwig malen afgesloofd,
Een knobbel meer telt dan mag zijn;
Maar *mijn* (zegt kees) ce n'est pas *dijn*.

Aan een Apen-telg.

Gij stamt uit Apen, Vriend? Dat 's waarlijk wel verheven!
Maar, spijt uw denkkraft en verstand,
't Waar wel zoo goed voor 't Vaderland,
Waart ge in uw eigen stam gebleven.

Een Idealist.

»Geheel mijn *zijn* is in mijn peinzend hoofd gelegen,"
»Dan is uw *zijn* heel min! 't Is best dus maar gezwegen!"

Aan een Dichter.

Wat zingt gij Vriend? »Van Noordorkanen,
 Geslingerd door het *bruischend ruim*?
 Gij maakt van aard en starrebanen
 Één springfontein van waterschuim.
 Gij zult het menschedom zòò vervaren,
 Dat niemand meer naar zon of maan.
 Dan door zijn vensterglas, durft staren,
 Of naar zijn buurmans woning gaan.
 Door 't bruischend schuim?" Mijn hoofd! mijn oogen!
 De golven slaan u doof en blind!
 ô Albeheerschend zangvermogen,
 Bevrij mij van uw wervelwind!

Eduard Gibbon.

'k Veracht uw koude ziel, die nooit iets groots gevoelde,
 Geen held zich denken kan, die sneeft voor 't vaderland;
 Geen Koning, die het heil van land en volk bedoelde,
 Geen Priester, die zijn hart der Godsdienst heeft verpand.
 Verachtbre huichelaar! wat spreekt gij van *geweten*,
 Van eer- en plichtgevoel? Gij schendt ze in ieder woord.
 De reinste liefdeband is u een slavenketen;
 Vereedling van het volk, der Vrijheid gruwelmoord.

Aan een Kritikus.

»Schrijft gij sints lang Recensies, vriend?" Sints jaren."
 Zoo heb ik goed gezien.
 Dien onzin kan m' in *maanden* niet vegâaren;
 Dat eischt een *jaar of tien*.

Wetenschap.

Weten, weten, niet gelooven!
 Neen, wij zijn geen dompers meer.
 Uit het starreveld daarboven
 Daalt de vrije kennis nêer!
 Zoek haar, jongling, in de boeken,
 En wees fier op 't geen gij *ziet*.
 Leer het dom geloof vervloeken;
 God toch schreef die boeken niet.

Aan.....

Gij hebt (dit blijkt me) meer dan heilzaam is gelezen,
 En waant u thands geleerd.
 Maar ach! mijn vriend, uw hart, zoo kinderlijk voor dezen,
 Is gants verspinozeerd!

**Aan een vriend, bij de toezending van mijn
 GOD EN DE MENSCH.**

Zoo Ge ééns aanbiddend hêen moogt staren
 Naar 'teenig Goed, uw liefde waard,
 Zal ik aan God mijn dank verklaren
 Voor 't heil, dat ge in uw hart ervaart.

**Aan denzelfden, bij de toezending van mijn gedicht
 IS HET HEELAL GOD?**

Geen Dichtkunst waar geen Wijsheid throont;
 Zij zijn elkanders leven.
 Waar wijsgeerte in het harte woont,
 Vermag ze om hoog te zweven.

't S
 Een
 Een
 In

De
 Ik
 Hu
 En

Ik
 Tot
 Ma
 Ge

Daar kleedt zij zich in 't straalgewaad,
 Waar van Gods Englen glansen,
 En steigert naar den dageraad
 Der bovenaardsche transen.
 ô Mocht ik baden in dien gloed,
 Hij vlamde u godlijk tegen,
 En werd een leidstar voor uw voet
 Op al des levens wegen!

Een droom.

't Scheen, de aarde verzwond, en mijn blik steeg omhoog;
 Een waereld, vol leven, ontsprong voor mijn oog,
 Een schepping, zoo schoon als 't eerste Ouderenpaar
 In reine verrukking bezong met elkâar.

De zon scheen zoo zacht als de zilveren maan.
 Ik blikte in vervoering de hemelen aan;
 Hun glans was zoo streelend, zij deed mij zoo goed,
 En vloot me als een balsem in 'thupplende bloed!

Ik vloog als een Geest door den ethervloed hêen,
 Tot dàar waar geen zon aan den hemel meer scheen,
 Maar alles één licht was dat alles doorgvloot,
 Geen zang die u meldt, wat mijn ziel daar genoot.

Moed.

Geen dulle waanzin, die, het blinkend staal geheven,
 Zich-zelf den dood zweert, is een blijk van waren moed.
 't Is lafheid, die geen troost meer vindend in dit leven,
 Der wanhoop offers plengt in 't uitgestroomde bloed.
 Neen, moed is kracht der ziel, vaak schitterender in 't lijden,
 Dan in de zegepraal op 't walmend oorlogsveld.
 De lafaart kan, uit vrees voor de overwinning strijden,
 De Martelaar is meer dan zegevierend held!

Aan een Dichter.

Wat ik in uw zangen adem, is geen aardsche nevellucht;
 't Zijn verheven liefdestroomen, door des hemels dauw bevucht.
 't Hart ontgloeit in heilig danken, als gij 't door uw tonen treft,
 En de geest mag vrijer denken, als gij hem tot God verheft.
 Neen, gij zijt nog niet verdwenen, Goddelijke Poëzie!
 Hier verrukt gij hart en ooren door uw hemelmelodie!
 Hier, hier zingt gij hemelliefde, door een hooger gloed geblaakt,
 Die u boven de aard doet zweven, waar gij tot uw Bron genaakt.

Ja,
 En g
 Geef
 Als
 Leer
 En v
 Gij,
 Dat
 Straa
 Dan
 Ja,
 Tot l

Ja, verlies u in de aanschouwing van het ongeworden Schoon,
 En geef uw verrukking weder in den vollen liefdetoon.
 Geef een weerschijs van de glansen, waar uw hemelsch oog op staart,
 Als ge op zonnegolving voorttreedt, aan de zonen dezer aard.
 Leer hen 't schijngeot verzaken, dat zoo vaak hun harten boeit,
 En van 't heilig vuur ontvlammen, dat uit uwe blikken gloeit.
 Gij, mijn vriend, leer de aarde knielen voor uw Jezus' heerlijkheid!
 Dat de Godverloochenaar beve voor zijn hemelmajesteit!
 Straal zijn Godlijk Alvermogen, straal zijn Liefde uw zangen door!
 Dan zijt gij het welbehagen van het zalig Englenchoor.
 Ja, uw lied zal hemels golven door der heemlen juichakkoord,
 Tot het in de lichtglans wegs melt, die uws Heilands thron omgloort.

Aan een would-be poët.

Vergeefs u aan het ruim gewaagd,
 Waar bliksems om uw schedel knetteren;
 Zoo u geen kracht des hemels draagt,
 Moet ge op een rots uw hoofd verpletteren.
 Geen wick, hoe moedig uitgeslagen,
 Waaraan het slijk der aarde kleeft,
 Heeft ooit door d' ether rondgedragen
 Wiens borst geen hemelsche' adem heeft.

Neen, in het licht der zon te lezen,
 Eischt aadlaarsblikken, sterveling!
 Vergeefs wil menig dichter wezen,
 Die nooit een sprank der Godheid ving.
 Geen stof leert ons het schoone smaken,
 Maar 't moet ontgloren in 't gemoed;
 't Moet heel des dichters wezen blaken,
 En bruischen door zijn hartebleed!

De drukpers.

Afgrijslijk helspook, dat op zwarte duivlenvlerken
 Geheel Euroop doorzwiert, en land aan land verpest
 Door 't schaamtloos ongeloof met hoongelach te sterken,
 Wat sticht ge in Nederland uw heilloos gruwelnest?
 Was hier uw bakermat? Mijn God, is dat de glorie
 Van 't Vaderland, aan 't hart, dat zich gevoelt, zoo dier?
 ô Haarlem, scheur een blad uit uwe volkshistorie!
 Gij hebt het niet geteeld, dat gruwzaam monsterdier!
 Neen, Duitschland, u zij de eer! Betwisten wij het niet langer,
 Mijn landgenoten, neen! De hel verscheen op de aard!
 Doe eindelijk de uitspraak recht van uwen grootsten zanger:
 »Ons Vaderland heeft nooit des aardrijks vloek gebaard!»

Genot.

Genot, bestaat er dat? Heeft iemand ooit genoten?
 Ja, christen, in de plicht hebt gij genot gesmaakt.
 Zij is u hemellust, uit hooger trans gevloten,
 Die u door 't voorgevoel op aard reeds zalig maakt.

Eene les.

Denk nooit: ik ben hetgeen mijn vrienden mij verkonden,
 Maar lees in uw gemoed!
 Leer al de roersels van uw ijdel hart doorgronden,
 En vraag dan: ben ik goed?

Eigen wil.

Dat koninkjen in ieders borst
 Wil als despoot regeeren;
 't Speelt altijd oppermachtig Vorst,
 En dult geen reklameeren.
 ô Joeg men 't ding de waereld uit,
 Dan was in eens al 't kwaad gestuit.

Aan een schrijver.

Gij klaagt, mijn vriend, dat men uw boeken niet wil lezen.
Klaag echter niet te luid!
Vrij spoedig zal uw werk in aller handen wezen,
Maar, 'k vrees, uw schrijflust uit.

Verlichting.

Zwijg, slaafsch gebroedsel, zwijg! Nooit hebt gij de eerste gronden
Der Wetenschap doorschouwd, schoon ge op verlichting bralt.
Men praat u alles aan, als hadt gij 't zelf gevonden,
En raaskalt, dat met u de waereld staat of valt!
ô Wordt toch eenmaal wijs, en leer uw waanzin kennen.
Verlichting is uit God, en in zijn rijk alleen.
Geen stervling kan zijn zon in 't vlamvend aanschijn rennen;
Maar met heur stralen vloeit de kennis om ons heen.

Godverzaking.

Wat razen
Die dwazen
» Geen Almacht bestaat?
Wij leven,
En sneven,
En 't aanzijn vergaat?
Wij zingen,
En springen
Van lust en genot?
Geen hoven
Daarboven
Van Geesten en God!
Wij draven
Als slaven
In niemands gareel;
Maar minnen
De zinnen,
En grijpen ons deel!
Geen zorgen
Voor 't morgen!
Ons leven vervliet;
Geen wijzen
Vergrijzen
Van knagend verdriet!"

Eens dagen
 Hun plagen,
 Eens klagen zij luid,
 Als de Almacht daarboven
 Zijn Engelenhoven
 Voor eeuwig hun sluit.

Kennen.

Wat is ons kennen toch? Wat zijn de stoffelijke oogen,
 Wanneer de middagzon verblindend gloeit en straalt?
 Nog minder kan de geest in 's hemels zonnebogen
 Het licht zien, waar in 't heir der Englen adem haalt.
 Ach, wat begrijpen wij, o Almacht, van uw werken,
 Ja, van ons eigen zijn, hier in dit stof beperkt?
 Wat mogen wij op aard van 't geen Gij schiept bemerken,
 Tenzij Ge ons schêemrend oog door 't licht uws luisters sterkt?
 Eens zullen wij in U onze eigen zelfheid lezen,
 En wat Gij wrocht in U, als in zijn oorzaak, zien.
 Dan zult Gij in ons hart het licht der waarheid wezen,
 En wij uw Wijsheid in aanbidding hulde biên.

Roem.

Wat 's roem? Op duizend adems zweven,
 Ja zelfs, tot na den dood!
 Heel fraai! Maar 'k wensch een hooger leven
 Als Englenheilgenoot.

Stervensvreugd.

» Rein, zielverrukkend morgenrood,
 Doorstroom mijn zalige oogen;
 Ontfang mij in uw levensschoot
 Van licht en alvermogen!
 'k Heb nooit het slijk der aard bemind;
 Mijn Jezus was mijn leven;
 Thands stervend, mag ik me, als zijn kind,
 In 's Heilands handen geven.
 Mijn Jezus, ja, ik zie uw kroon!
 Zij vlamt van zonneglansen!
 Wat blinkt uw Godlijk aanschijn schoon
 Van reine lichtgloedkransen!
 't Is alles licht en melodie
 Wat oog verrukt en ooren!
 Verlosser, ja, ik hoor, ik zie

Uw jubelende choren!
 'k Aanschouw een zetel in uw glans;
 Daar ga ik eeuwig thronen!
 Wat zonnen aan dien hoogen trans!
 Wat gloed van hemelkronen!
 'k heb nooit het slijk der aard bemind;
 Gij, Jezus, waart mijn leven,
 Thans stervend, mag ik me, als uw kind,
 In uwe handen geven.»

Zoo sprak voor zesmaal vijftig jaar, in d' eersten bloei van 't leven,
 Een knaapjen op zijn stervensspond', van Engelen omzweven.
 Zijn ziel vloog als een heldre vlam door lucht en ether henen,
 En de Engelen vlogen met haar op, tot waar ze in 't licht verdwenen.

Wijsheid.

Geen menschenwaan, mijn God, maar wijsheid uit den hoogen,
 Die niet ons trotsch gemoed en eigen zelfheid streelt,
 Vloeie uit uw liefde ons toe, vernietig' 't rijk der logen,
 En delg' den hoogmoed uit, dien 't hart des dwazen teelt.

Natuur.

Gij verkondt den Ongeworden, glansen van de morgenzon;
 Gij verkondt Hem, op wiens wenken 't licht zijn eersten loop begon.
 Gij verkondt Hem, die uw stralen, met verkwikkend levensvuur,
 Door den baiert heen deed stroomen in het eerste wordingsuur.
 Orde en eenheid golfden stralend, met uw schittring, door 't heelal,
 En de Hemel zong Gods wijsheid in der sferen maatgeschal!
 Hoe verrukkend blonkt ge, o Schepping! Aarde en hemel schenen één!
 't Stof der aard schoot flonkerstralen door het licht der starren hêen!
 ô Mocht u mijn oog aanschouwen in uw eerste lente-schoon,
 Toen der Godheid hemelluister vonkelde uit uws konings kroon!

Gebod tot de Moedermaagd.

Naast des Eeuwigen throon is uw zetel,
 In het vleklooze en hemelsche licht,
 Waar de Serafs in âadmen en glansen!
 Daar throont Gij, o Schoone! De heemlen
 Doorfonkren met starren uw kleed!
 ô Luister van 't stof dezer aarde,
 Dat glinstert als Goddelijk licht
 In de glans uwer koninklijke oogen,
 Twee hêemlen in 't hemelsche hof;

ô Heerlijke dochter des levens,
Die den Godmensch gebaard hebt, en ons
Het leven, door Eva verdarteld,
Hergeven in 't eeuwige Woord!
Zie neder, uw broederen treuren;
De helgeest beproeft wêer zijn kracht!
Zie duizenden verward in zijn strikken,
Voor wie eens uw Zoon heeft gelêen!
Hij sleurt ze ten afgrond, o Moeder!
Toon deernis, en zie op hen nêer!
ô Nader uw Jezus, en smeeek Hem
Vergeving voor 't zondige volk,
Waarvoor toch zijn bloed heeft gevloeid!
ô Zalige, in uw minnelijke oogen
Leest nooit de Verlosser een bede,
Die niet door zijn liefde verhoord wordt;
En welbron van heil en genâ.
Wij smeeken u, toon uw erbarmen.
Toon wat Gij als Moeder vermoogt,
En maakt, dat u duizenden minnen,
Die thands nog uw liefde versmâan!

Gerechtigheid.

Gij, Monsters, die onze aard in stroomen bloeds doet baden;
 Die al wat menschlijk heet in 't hart hebt weggevaagd,
 Wier glorie is, de deugd aan 's afgronds macht verraden;
 Die, slaafscher dan de hel, voor duivlen u verlaagt:
 Eens zal de waarheid op het schittrendst zegepralen,
 't Heelal uw laagheid zien, en gruwen van uw naam!
 Eens zal gerechtigheid verbolgen nederdalen,
 Opdat ze uw duivlenziel voor de eeuwigheid beschaam'!
 Woedt, aterlingen, woedt! De Christen kent geen beven!
 Hij voert zijn God in 't hart, die lacht met uw bestaan!
 Maar op uw daden zal de vloek der eeuwen kleven!
 De Satan, wien gij dient, kan niets dan u verrâan!

De dood.

Gij, straf der zonde, maar des Heilands zegepraal,
 Gij kunt des Christens hart niet door uw schicht vervaren.
 Gij zijt voor zijn gemoed een lieflijke uchtendstraal,
 En doet het oog der hoop op Jezus' zoenbloed staren.

Neen.

Zeg *neen*, wanneer 't uw God gebiedt,
Of draag den naam van Christen niet.

Ja.

Zeg nimmer *ja*, wanneer dat woord
De stem van uw geweten smoort.

Vriendschap.

Die ware vriendschap zoekt, moet op de maan gaan wonen:
Daar heerscht ze, naar ik meen.
Maar hier op aarde kan geen stervling haar meer toonen;
Dat Engeltjen verdween!

Zijn of niet zijn.

Wat meent ge, Hoogeleerde Heeren?
 Ik hoor u woedend disputeeren,
 Nu over zon en maan,
 Dan over eigen *existeeren*,
 En hoe gij zijt ontstaan.

Me dunkt, gij moet nu toch wel weten,
 Of ge in de groote scheppingsketen
 Door uw geboort' zijt ingevlijd?
 En of uw zijn een *zijn* mag heeten,
 En of gij geest of lichaam zijt?

Dat men voor tien of twintig eeuwen,
 En in het tijdvak der Hebreeuwen,
 Nooit vroeg of men bestond,
 Mag met de geestverlichting schreeuwen;
 Die deed zich nog niet kond:

Maar, nu haar volle middagglansen
 Door alle waerelddeelen dansen,
 Moet ieder, die zich wijs gelooft,
 En dingt naar eer of lauwerkransen,
 Eerst vragen: »draag ik ook een hoofd?»

Welaan, gij moet mij dan verklaren,
 Of onze vaadren ook al waren?
 Want, waren die nog niet,
 Dan laat ik alle wijsheid varen,
 Of doe als Demokriet.

Zoo dezen echter reeds bestonden,
 Dan acht ik ook mijn *zijn* gevonden,
 En ben in eens gered.
 Gij moogt uw waereldstelsels gronden,
 Ik ga gerust naar bed.

Ik.

»Wat is dat vreemde ding, dat in mij schijnt te denken?"

Dat is nog niet verklaard.

Eens zal de wetenschap u wel gewisheid schenken;

Verbeid dus maar bedaard!

»Maar 'k wenschte toch 't *idée* der meerderheid te weten;

Die zegt men dat beslist.

En daar haar leden dan toch allen *wijsgeer* heeten,

Zou 'k meenen dat zij 't wist.

»De meerderheid, mijn vriend? Dat 's iets van vroeger dagen,

Toen m' aannam op gezach.

Foei, dat gij dat niet weet! Nu moet men enkel vragen:

Wie slaat van daag zijn slag?

Tot dezen wendt men zich. De meerderheid? Wat praten!

Dat 's uit de Middeleeuw.

De koning van het woud, van al 't gediert' verlaten,

Brult luid: ik ben de leeuw!

Zoo doet elk koning van de denkers. 'k Heb gevonden!

Zoo galmt hij onvervaard.

Nu mag heel 't waereldrond een andre leer verkonden;

Dat is geen aandacht waard!

Ga dus naar Duitschland, vriend! Daar zal wel iemand wezen,

Die alles weet en zegt.

Vraag, of die ook dat denkend ding al mocht doorlezen,

En 't Ik heeft uitgelegd?

Aan een Vriend, bij zijne bevordering tot Doctor philosophiæ.

Ille est vere victor, qui vincit
pro veritate. AUGUSTINUS.

Ja, meer dan forschen heldenmoed
In 't onverschrokken ridderbloed
Behoeft ge, om moedig op te streven
Langs 't pad, dat tot de waarheid leidt,
Die bovenaardsche glansen spreidt
Voor 't hart, dat haar alleen wil leven.

Onze eeuwtrots wil geen waarheid meer,
 En ziet verguizend op hem nêer,
 Die haar zijn jeugd en kracht gaat wijden.
 Maar 't onverwrikbaar christenhart
 Heeft nooit vergeefs de hel getart,
 En durft haar slavenbroed bestrijden!

Wat zou een Christen hulde biên
 Aan snoodaarts, die geen glorie zien
 Dan in een schaamtloos plichtvertreden?
 Wien waarheids straal een bliksemflits
 Op 't eereeloos geweten is,
 Dat baadt in vuige dartelheden?

Mijn vriend, gij boogt voor d' eeuwtrots niet,
 Gij zaagt der waarheid lichtgebied
 Uw fiere blikken tegenstralen;
 Gij vloogt haar moedig in 't gemoet,
 En hebt de reinste glans begroet,
 Waarin ooit geest mocht adem halen!

Gij zaagt haar luister juichend aan!
 Triomf! gij mocht uw borst verzâan
 Van wat zij edelst had te geven!
 Thands gaat gij strijden voor haar eer,
 En kent geen hooger wellust meer,
 Dan voor haar zegepraal te sneven!

Geen Wijsbegeerte van een dag,
 Die nooit een tweeden groeten mag,
 Kon u het vlammend hart genoeg;
 Neen haar slechts schonkt ge uw blijde hand,
 Die, in een nooit verbroken band,
 Den mensch en God mag samenvoegen.

Ja, God, als eerste wordingsbron,
 En ongeschapen levenszon;
 Den mensch, afhankelijk van dat wezen,
 Dat door het schitterend firmament
 Op duizend zonnethronen rent,
 En in het licht zijn naam laat lezen!

Dat is de ware wijsheid, ja!
 Dat zij met u door 't leven ga!
 Wat heil is dan uw ziel beschoren.
 Gij voert Gods hemel in 't gemoed,
 Die u op aard reeds smaken doet
 Wat u verbeidt in de Engelenchoren!

Gord moedig 't zwaard des ijvers aan!
 Geen Eeuwgeest kan uw kracht wêerstaan;
 De waarheid doet u zegevieren!
 Gods Geest, die u het harte blaakt,
 Zal, waar des afgronds macht genaakt,
 Het wapen in uw hand bestieren!

Ik zie den Eeuwgod nêergeveld,
 Zijn slaven in uw boei gekneld;
 Maar gij, met de overwinningskransen,
 Geslingerd om uw schedeltop,
 Vaart juublend tot de waarheid op,
 Om in haar vlekloos licht te glansen!

Godsaanschouwing.

Geen aard, schoon gedoscht in de kleuren der lent';
 Geen hemel, van glansen en stralen doorrend,
 Doorwaassemd van geuren, vol balsmende kracht;
 Geen lieflijke spranken in 't kleed van de nacht;

Maar Gij, die de lent' in haar feestgewaad kleedt,
 Wiens hand al de banen der hemelen meet;
 Wiens luister een vonk op den zonnethroon schoot,
 Die stralend en schittrend de sferen doorvloodt;

Gij, glans aller glansen, Gij, leven en gloed,
 Gij moet eens mijn licht zijn in 't zalig gemoed;
 Gij moet mij doorstroomen, en ik door uw glans
 De tallelooze eeuwen aanschouwen in 't *Thands*.

Aan een Recensent.

'k Versta uw sluitrêen niet te best. Gij zegt: »een dichter
Is immers ook een mensch?" Wel waarlijk! niets is lichter
Dan 't op zijn kruin te zien. »Hij zag dus ook het licht."
Wie dit voor 't eerst verneemt, is veel aan u verplicht.
»Hij moet dus op deze aard niet smalen." 'k Moet verklaren,
Ik vind in dit besluit een menigte bezwaren.
U zal 't wel helder zijn. Maar 't gaat zoo. Deze is blind,
Een ander doof en stom, een derde blijft een kind
In hart en geest. — Ik weet nog weinig, maar 'k wil leeren.
Hoor, mijn bezwaar is dit. 'k Heb vaak versleten klêeren
(Gij ook, niet waar?) gezien. Toch kocht ik voor mijn geld
Liefst nieuwe. Hebt gij ooit dukaten nêergeteld
Voor oude hoeden? Toch hebt ge ook wel enkle malen
Die schedelburchten voor uw nieuwsgier oog zien pralen,
En meer dan kleurenpracht en zacht fluweel ontmoet
Op hun omranding. Waarom kocht gij niet zoo'n hoed?
Wat is hier 't onderscheid? (Meer wenschte ik niet te vragen.)
Gij wilt geen hoeden van uw overgrootvâar dragen,
Een ander vindt deze aard min heerlijk, en wenscht meer.
Adieu! we ontmoeten licht elkander wel eens wêer.

De wetenschap onzes tijds.

»Groot zijt ge, ontzettend groot, gij hoofd der aard! uw daden,
 Hetzij ze u met den vloek des nageslachts beladen,
 Hetzij ze, uw naam ter eer, met dâavrend lofgejuich
 Verkondigd worden, dat den nazaat nog getuig'
 Hoe ge eens uw lotgenoot uw weldâan toe deedt vloeien,
 Of gantsche rijken door uw lichtverbreiding bloeien;
 Uw dâan beheerschen 't rijk der stoflijkheid! uw geest,
 Door d'omvang der natuur verwinnaar steeds geweest,
 Gebiedt haar krachten, die, in uw gareel gespannen,
 Ten hemel rennen, of, in 's afgronds nacht gebannen,
 Zelfs in heur slavendienst, nog parels voor uw kroon
 Verzâamlen als om strijd. Gij sticht uw Koningsthroon
 In 't hart des Oceaans, en dwingt hem uw bevelen
 Als overheerscher op. Hij moet u schatten telen
 Voor die hij eens verslond. — Uw vrije heerschappij
 Rent aard en dampkring, rent den zonnethroon voorbij,
 En zetelt zich op 't licht der duizend waereldchoren,
 Die schijnbaar in het ruim als schittervonken glore,
 Maar voor uw koningsblik een golvende' Oceaen
 Ontsluiten, die een heir van zonnen kan omslaan
 In zijn omgording. Dâar ontfangt gij op uw vragen
 Naar de eerste wording van de rij der scheppingsdagen
 Een antwoord, en verkondt het juichend aan deze aard,
 Die haar bevestiging aan 't woord des hemels paart."
 Dat lied doorgalmt Euroop! Bij hun vergruisde thronen
 Mag 't heul en laafnis bîen aan fiere koningszonen,

Die bogen voor 't geweld, maar 't adeloude bloed
 Nog bruischen voelen door hun boezems! 't Is zoo zoet
 Voor 't rijk der wetenschap uw kronen prijs te geven,
 o Vorstentelgen! Thands begint gij eerst te leven!

Dat lied doorgalmt Euroop! De hemel heeft een woord
 Gesproken, wijd en zijd geestdriftig aangehoord:
 »Hier in mijn glansen staat geen naam van God geschreven!
 Hier klonk geen scheppingswoord, om mij 't bestaan te geven!
 Hier is de ontwikkeling vrij! Hier heeft geen zoenverbond,
 Vol tegenstrijdighêen, een valschen leer verkond!
 Geen Englen ziet gij hier door deze lichtzee zwieren!
 Hier mag des menschen geest den toom der kennis vieren,
 En weiden naar 't hem lust!"

En door dat licht herbaard,
 Heeft zich de vrije geest zijn wording reeds verklaard;
 Op de eerste kiemen van die krachten mogen staren,
 Die voor het menschenoog eerst nacht en duister waren;
 De ontwikkeling doorschouwd zijns lichaams, sints een keen
 Van menschenvorm ontsprong, en wêer in 't niet verdween,
 Om na een eeuwenreeks in jongelingsbloei te ontspruiten,
 Dien niets meer smoren kon noch in zijn wasdom stuiten.

Welaan, een oogenblik ook onzen geest gewijd
 Aan 't licht der wetenschap! Te midden van den strijd
 Der meeningen, die vaak elkâar beoorelogten,
 De Waarheid aangestaard, zoo wij ze ontdekken mogen.
 Een oogenblik geleefd in 't breede kennisveld,
 Dat licht aan 't vorschend oog, en rust aan 't harte spelt!

Wat zaagt ge, o Wijzen, aan den trans daarboven? Blevén
 U geen geheimen in de zonnen, die daar zweven?
 Hebt ge al heur ruimten, heel heur schitterpracht doorzien,
 En kunt ge ons dorstend hart de onwraakbre blijken bien
 Van uw ervaring? heeft uw oog zich nooit bedrogen?
 Heeft nooit uw Hoogmoed na de ontdekkingstocht gelogen,
 En meer verkondigd dan uw oogblik had aanschouwd?
 Hebt ge op geen schijnbaarhêen ooit wetenschap gebouwd?
 Ach! 't is zoo weinig nog hetgeen de nietige aarde,
 Die toch uw voet betreedt, uw weetlust openbaarde;
 Wat kan dat perkloos ruim u hebben mêegedeeld,
 Dat volle zekerheid, geen onderstelling teelt?
 Wat ziet uw steigrend oog in de eindloosheid der hemelen,
 Dan dat daar zonnen in een grenslooze' ether wemelen,
 Bij elke aanschouwing wêer verduizendvuldigd? Kent
 Gij d' afstand, die heur heir als bliksemlicht doorrent,
 En al de krachten, die heur tallelOOze bollen
 Bedwingen in haar loop van buiten 't spoor te hollen?
 Kent gij de stelsels, die zij vormen, of de stof,
 Die achter 't lichtend kleed nog nooit uw aanblik trof?
 Hier in dees aardklomp toont Natuur een krachtvermogen,
 Dat in zijn werking nog geen vorscher na mocht oogen.
 Des levens oorsprong heeft geen denker ooit verklaard;
 Veel minder wat zich in het zintuig openbaart,
 Wanneer niet bloot het oog in de afgescheiden stralen
 Een beeltnis in zich-zelf van 't voorwerp af mag malen,
 Maar werktuig is der ziel, die 't lichaam onderscheidt
 Door zijn hoedanighêen. — Een starrenevel spreidt
 Een matte glinstering; uw oog doorvliegt de sferen,
 Om met heur hemelglans naar de aarde wêer te keeren?

Uw Herschels hadden reeds die nevelen verklaard
 Als waereldstelsels, waar een dubbele kracht in paart,
 Die ook in lager ruim de drijvende planeeten
 Om 't vlammend zonlicht ment. — Thands waant gij meer te weten,
 Omdat u blijken mocht, dat meer dan zwaartekracht
 Hier wondren baarde, waar nooit vorscher aan gedacht
 Noch in den omloopskreits der wentelende starren
 Iets toegeschreven had. Maar 't is een nieuw verwarren
 Van stelsels, keer aan keer op nietighêen gebouwd,
 Ten teeken, dat uw oog geen waarheid heeft aanschouwd.

Wat is die lichtboog, die, als helder glansgewemel,
 Zoo vaak onze oogen boeit aan d'avondstarrenhemel,
 En als een cirkelstreep zijn ruimten overspant,
 Dan legers zonnen, bij millioenen door de hand
 Des Eeuwgen uitgestrooid? Wie meldt, wat heir komeeten
 Elk dezer medevoert met duizenden planeeten?
 Deze ééne nevelvlek doorschouwt gij nooit geheel;
 Toch is zij van 't Heelal een nietig onderdeel!
 Neen, sterveling, niets dan een stipjen mocht ge ontwaren
 Aan 't eeuwig firmament! Zijn wording te verklaren,
 Zijn wisselingen, sinds na iedren scheppingsdag
 De Godheid op haar werk tevreden nederzag;
 Zijn krachten te bespien, en met uw hand te menen,
 Eischt, aadlaarswieken niet, maar glôende Serafspennen.

Mijn geest, schoei vleuglen aan van liefdegloed en licht,
 En ren de hêemlen door! Wat ziet gij daar gesticht
 In die onmeetbaarheid? Een nieuwe waereldorden,

Als 't nietigst stofgrein door het scheppend woord geworden,
 Betovert ziel en zin, in d'aanblik nooit verzaad.
 Geen zonnen rijzen hier in gloeiend vuurgewaad,
 Verblindend voor het oog door 't schitteren van heur stralen,
 Maar golvend lichtmuziek, in duizend nieuwe talen,
 Op aarde nooit gehoord, doch hemelsch voor het oor,
 Dat ze als een nektar drinkt in frissche morgengloor.
 Gij tuimelt door die zee van reine lichtakkoorden,
 En waant u keer op keer genaderd tot haar boorden,
 Maar nieuwe waerelden, vol Goddelijke glans,
 Ontspringen weder, en een nieuwe morgentrans
 Voert nieuwe zonnen op heur thronen. »Mag ik zweven
 In 't ongeworden licht, en in zijn glansen leven?
 Roept ge in uw heilgenot. »Neen hooger is mijn thronoosch,
 Klinkt boven u een stem, en van mijn vlekloos schoon
 Genoot gij daar nog niets dan flauwe vonkelstralen,
 Die voor uw stoflijk oog als nieuwe hêemlen pralen."

Ja, wijzen, die onze aard den hemel nader waant,
 Zoo vaak uw wetenschap zich nieuwe paden baant,
 Of schijnt te banen door de transen, leert u kennen,
 Eer gij het waereld-al gevleugeld door wilt rennen.
 Bloost om uw onmacht, die met ongewapend oog,
 Slechts lichtgevonkel groet aan 's hemels wijden boog;
 Wie, ja, uw werktuigkunde een oogenblik mag schoren,
 Maar niet, om door 't heelal der schepping heen te boren,
 En meer dan zonnen aan te blikken in een oord,
 Waaruit nooit starrenglans door de aardse nevels boort.
 Het zichtbaar starrendak houdt wonderen besloten;
 Verborgten krachten, uit een andre bron gevloten

Dan lager waereld kent. Hoe luttel nog doorgrondt
 Het oog der Newtons zelfs! — Wat hebt gij al verkond
 Als seekre wetenschap, en weder opgegeven!
 Doorleest de starren, eer gij haar voorbij wilt streven!

Doch weinig waar 't uw waan, hoe waard ook vaak belacht,
 Te roemen als ten top van zekerheid gebracht,
 Poogde uw vermetelheid niet alles aan te randen
 Wat Christnen heilig is. — Wij eeren vaster banden,
 Waardoor de zielen aan heur God geketend zijn,
 Dan melkwegglinstring, of der starren avondschijn;
 Maar 't rijk van Gods natuur is ééne van zijn gaven,
 Uit liefde voortgevloeid. Zij kan die liefde ons staven!
 Zij schept in 't christenhart een nieuwen levenstoon,
 Die vaak verrukkingvol mag vlammen tot Gods throon,
 En aan 't gejubel mengt der onbevleete choren.
 Wij zien in 't zonnelicht de glans der Godheid gloren!
 We aanbidden haar in 't zacht geschitter van de nacht,
 En jubelen haar naam bij de eerste morgenpracht!
 De waerelden, die voor 't gewapend oog verzinken,
 Doen haar oneindigheid ons hemelsch tegenblinken!
 Wij danken haar, wanneer des menschen fiere geest
 Een nieuwe schepping aan den hoogen hemel leest.
 Maar wie op valschen waan hun Godverzaking gronden,
 En reevlen: »daar omhoog werd de Almacht niet gevonden,»
 Zijn dwazen in ons oog, of snoodaarts, die de hel
 Als slaven uitlas voor haar laatst begunstelingsspel!
 Ik zie een trotsch gebouw tot aan de wolken steigeren,
 Waar in de Kunst gebiedt, en zal hardnekkig weigeren

Te erkennen, dat dit werk een Kunstenaar verkondt,
 Die 't naar de onschendbare wet der eenheid heeft gegrond,
 De deelen van 't geheel getuigenis deed geven,
 En tot in 't topgewelf zijn grootsche schepping leven?
 Natuur alleen is door een bloot geval ontstaan,
 En, eens geworden, kan geen macht haar doen vergaan!
 Eene vrije ontwikkeling doorpeelt de ontelbre deelen
 Van 't levensvol heelal, en vaart steeds voort te telen
 Wat hier 't gemis vervult, daar de eischen van het schoon,
 Ginds neiging, trek of lust. Zij spreidt haar kracht ten toon
 In leven, gloed en licht. Zij deed den hemel worden,
 Schiep de aard, en toen den mensch als hoofd der scheppingsorden.
 Zoo is 't heelal verklaard, en wee den duisterling,
 Die andre lessen van zijns Meesters lippen ving,
 Of wien zijn reden-zelf een andre wijsheid leerde!
 Den zonen dezer eeuw is wat hun hart begeerde,
 Is heel hun zelfheid uit ontwikkelend stof gebaard.
 Meer eischt hun grootheid niet, en zijn zij meerder waard?

Uw geest, ontwikkelend stof, dat, dwarlend rondgedreven,
 Hier in het plantjen bloeit, daàr in het dierlijk leven
 Een hooger werktuig bootst, en ginds zijn gloriethroon
 In 't peinzend brein besteigt der ondermaansche góon?
 Ha! koning dezer aard! gij hebt uw kroon gewonnen!
 Wat trotsche majesteit er schittere uit de zonnen
 Daar boven u, heur glans duikt voor de hemelpracht,
 Die om uw schedel vlamt! Heur oostergloed wordt nacht!
 Geen glansenzee mocht daar een éénig denbeeld baren!
 Hier slingren door een klomp van spiergestel en âaren

Nat, droogte, week en hard; hun botsing teelt verstand,
 Wiens throon in 't vorstlijk hoofd des menschen is geplant!
 Triomf! uw God ten hoon, dat hoofd omhoog geheven!
 Verpletter door uw kracht die voor uw kroon niet beven!
 Gij werdt des aardrijks God! Zing luid het Evoë,
 Waardoor 't Bacchantendom den aardbôom dâavren dêe,
 En zwier verwoed hun thyrs met de opgestoken lansen,
 Om bliksmend nêr te slaan die u geen zege dansen!

Maar neen! wat gruwlen ooit een dolle Bacchusstoet
 Bij 't heidendom bedreef, wen, razend en verwoed
 Van 't dwelmziek feestgetier, zelfs moederlijke handen
 In harer zonen bloed en lillende ingewanden
 Zich dompelden; — geen zweem was 't van dat helsch venijn,
 Dat in deze eeuw de lust van half Euroop moet zijn,
 En niet het lichaam slechts, maar Godgewijde zielen
 Door meer dan aspisgift wil moorden en vernielen!
 ô Waerelddeel, vol glans, waar zijt gij toe geraakt!
 Gij hebt uw God niet, neen, gij hebt u-zelf verzaakt,
 En, door verwaten trots zijn schepper afgevalen,
 Gaat 's menschen groote geest op stofverwantschap brallen,
 Ja, trotst, slechts stof te zijn! — De hemelgeesten staan
 Als van den schrik verplet, en zien dit wonder aan
 Van waanzin, met van angst tot God geheven handen!
 Die geest, die in dit stof van starrenvonkling branden,
 Neen, die zijn Maker-zelf erkennen mocht in 't schoon,
 Dat in zijn binnenst blonk, vertrapt zijn hemelkroon,
 Om dan, zijn God gelijk, Natuur in band te klemmen!
 Die geest, geworden om in 't eeuwig licht te zwemmen,

Te golven door de zee van Gods oneindigheid,
 Te lezen in de glans, die 't oog der Godheid spreidt,
 En , tuimlend in dat licht, der waarheid idealen
 Te omarmen in 't genot der volle liefdestralen
 Van de eenge liefdezon; wil liever, vastgeboeid
 Aan 't walglijk slijkgevaarte, en wêer tot slijk vervloeid,
 Waaruit zijn lichaam werd, van aard- tot aardklomp zwieren
 Als stofatoom dan 't feest van zijn verhêemling vieren!
 ô Had een bliksempijl 't verwaten brein gekloofd,
 Dat zich het eerst een god en meerder heeft geloofd,
 Omdat het, in den schoot der duistere aard gezonken,
 En telken stap op nieuw van eigen glorie dronken,
 Uit 's afgronds vloekbare erts en schittrend rotskristal
 Zich kronen had gesmeed, verbreidsters van zijn val!
 ô Had een vuurorkaan dat vloektuig weggeslagen,
 Dat naar een torenspits door 's menschen hand gedragen
 Zijn geest, in 't tuimlen door de hêemlen, prooi der hel
 En werktuig heeft gemaakt van 't dartelst duivlenspel!
 ô Zalig, zalig de eeuw, toen 's hemels starrenkringen
 Als kristallijnen stulp de schijf der aard omvingen;
 De zon, bij de uchtendglans, den Oceaan ontsteeg,
 Door 's hemels veste rende, en dan naar 't Westen neeg,
 Om in een gouden boot naar 't Oost terug te varen,
 En daar op nieuw den dag in morgenpracht te baren!
 Toen werd Godloochening geen wetenschap geacht;
 Geen stofvergoding had den geest ten val gebracht,
 Wiens hoogste roem het was in de oorzaak van de dingen,
 In de eerste kiemen van hun wording door te dringen,
 En op te stijgen tot hun oorsprong; wien 't bestaan
 Uit eigen volheid vloot, en nimmer kon vergaan.

ô Keerdet gij op aard, te ras vervloten dagen!

Gelukkigigen, die u en uwe wijzen zagen!

Die wijzen, door geen waan of dwelmdroom ooit vervoerd,

Maar door hun wetenschap steeds hechter vastgesnoerd

Aan godsdienst, deugd en plicht; voor Jezus' thoon gebogen,

En eerend in zijn werk zijn liefde en alvermogen,

Die, beide grenzenloos, met broederlijke hand,

Het menschdom kweekten voor een beter Vaderland.

Wat wijsheid, die ons van hun geelgetinte bladen

Verrukkend tegendauwt, en nimmer kan verzaden!

Wat diepte en geestkracht in hun blikken! Trotsche stoet

Van leeraars onzes tijds, hebt ge ooit uw geest gevoed

Met zelfbespiegeling? uw onbegrijpbre reden

In 't Godlijk oog gestaard? ô Durft hier nader treden!

Verzaakt één oogenblik uw hoogmoed, en geniet

Uw stofloos deel in al zijn schoonheid! Heel 't gebied

Der stoflijke natuur zal voor zijn glans verzinken!

Gij ziet geen stofglans meer in 's menschen oogen blinken,

Maar in uw boezem glanst uw grootheid, en — uw God!

Aanbiddend knielt gij nêr, en dankt voor uw genot!

Dan, wie durft in deze eeuw der Waarheid hemelluister

In 't vlekloos aanzicht zien? Met meer dan stalen kluister

Is alles aan deze aard geketend; haar alleen

Vereert m' als hoogste doel van 's menschen vatbaarhêen;

Haar rooken de outers, haar wordt zweet en bloed geofferd,

Millioenen schatten, door het voorgeslacht gekofferd,

Bevloeren haar met goud, of telen weelde en lust

Bij zwermen, maar helaas! niets minder dan de rust

Van zaalger eeuwen! Ja! Gods hoogheid is gewroken!
 De menschheid, van hetgeen haar adelt, gants verstoken,
 Zwiert dartlend over de aard, of jubelt in haar val
 Een krijschend zegelied bij 't dronken feestgeschal!
 Mijn oogen, wendt u af! Geen zedlijkheid, geen banden
 Van schaamte of schuchterheid, die gij niet aan ziet randen!
 ô Helsche nachten! ô Afgrijslijk satansspel
 Met zielen, hier als kaf geslingerd naar de hel!
 Europa, schrei, ô schrei! Gij hebt uw God verloren!
 Zijn Englen vlieden voor uw dartle Venuschoren!

Kon 't anders, groote God? Dat volk, dat u verstiet,
 Uw tempels voor de dienst van Astaroths verliet,
 Uw Zoon, zijn redder en behouder, dorst versmaden,
 Kon 't anders, of dat volk, met 's Hemels vloek beladen,
 Dien 't uittartte op zijn hoofd, moest meer dan Sodomsschand
 En gruwlen plegen, die geen Godswraak meer verbant,
 Tenzij zij in een wolk van vuur en zwavelvagen
 Nêervarend, 't vloekgespuis in 't hart der aard komt jagen,
 Of onder de asch bestelpt der nieuwe gruwelstêen?
 Maar neen! mijn God, Gij hoort de zuchten en 't geweën
 Der schaar getrouwen, die voor uw altaren waken;
 Wier boezems nog voor u en uw Gezalfden blaken.
 Zij smeeken, en Gij hoort: »Genade, o Heer, geen recht!
 Uw Zoon, uw eenge Zoon heeft eens het pleit beslecht
 Des menschedoms, en zijn bloed verzoenend uitgegoten!
 Voor zondaars heeft dat bloed, en zelfs voor hen gevloten,
 Die zijner handen palm doorpriemden aan het hout
 Des vloeks! Zijn doodsnik bad, dat Gij vergeven zoudt!

Vergeef, genadig God! Verdelg ze niet van de aarde,
 Die eens de liefdebêe van uw Gezalfde spaarde!
 Verdelg ze niet, maar tref ze in hun versteend gemoed,
 En toon uw almacht door uw heilgenadevloed!"

Mijn broeders, deze bête zij de onze steeds! Wat gaven,
 Ons daaglijks toegeloeid, die ons Gods liefde staven
 Voor zondaars, die Hem eens verguisden! Neen geen wraak
 Smeekt ooit de Christen af! Zijn liefde schept vermaak
 In schuldvergeving, en mag heerlijkst zegepralen,
 Zoo vaak zij haat en vloek met zegen mag betalen.
 Hij weet, Gerechtigheid is eindloos in zijn God;
 Doch hem werd niet de wraak, maar Jezus' nieuw gebod
 Bevolen, Snoodaarts, neen! geen Christen is ooit wreker
 Dan door der liefde kracht, die in den wetverbreker
 Een broeder kent in God, verlost door 'teigen bloed,
 Dat voor des Hoogsten thron verzoenend pleiten moet.
 Maar liefde, christen, is geen lafheid, geen verzaken
 Van eigen plicht; geen rust, waar God gebiedt te waken
 En arbeid van ons eischt hetzij door woord of daad,
 De christen koestert niet, maar overwint het kwaad,
 Althands bestrijdt het naar de krachten, hem gegeven.
 Hij moet voor zich niet slechts, hij moet voor allen leven;
 En wee hem, zoo hem ooit de ware moed begeeft,
 Die in geen foltring zelfs in 't hart des braven sneeft,
 De moed, om voor heel de aard zijn Heiland te verkonden!
 Tot in zijn doodsnik wordt de christen trouw bevonden,
 Of heeft zijn naam verbeurd! — Mijn broeders, tot den kamp

Uw zwaarden aangegord! Geen helsche solferdamp,
 Die om uw hoofden walmt, doe u den moed ontzinken!
 Uw zwaard zal door de nacht, door meer dan helnacht blinken,
 En schittren van een licht, uit bovenaardschen trans
 Neerstralend, en heel de aard doen knielen voor zijn glans.
 De Godmensch kampt voor u; zijn kracht doorgloeit uw aderen!
 Geen vijand, die u trotst of in den strijd durft naderen!
 De Godmensch kampt voor u! Geen ijdele kracht des mans,
 Geen staal beslist voor Hem de weifende oorlogskans
 Maar van zijn voorhoofd straalt Zijns Vaders Alvermogen!
 De duivlen vlieden voor de bliksems van zijn oogen!
 Kamp moedig, christen, kamp! Geen vrede met deze aard,
 Eer dat zij voor het Rijk uws Heilands is herbaard!

Geen vrede met deze aard! Met deze gruweltijden
 Van hoogmoed, ongelooft, en zoenverbondbestrijden
 Geen vrede! christen, neen! geen vrede met den trots
 Der Wetenschap des Tijds, die, mededingster Gods,
 Uw Christus heeft gesmaad! Die valsche lichtbestraling
 Is geen begoochlingszucht van menschelijke dwaling;
 Ze is hemelterging, meer dan Babels torenbouw
 Vermetel! Ze is geen vlucht door 's hemels wêemlend blauw
 Geen dulle reuzenkrijg of hemelthroonbestorming,
 Zooals de fabel schiep, maar (grootsche geesthervorming
 In naam en schijn) verraad en wreede zielenmoord
 Uit haat, uit trots, uit wraak, die duizenden versmoort
 In poelen van ellend! Ze is moeder van die plagen,
 Die 's aardrijks geessel zijn, onnoozelen belagen,

En vorsten moorden, om hun kronen aan het volk
 Ten buit te werpen tot een moordspel voor hun dolk!
 Zij plascht met helsch genot in 't bloed der martelaren,
 Vertrapte des Heilands kruis op 's christens zoenaltaren,
 Verwoest zijn tempels, sleurt zijn priesters naar 't schavot,
 En schimpt. »Waar is uw arm, gewaande waereld-God?
 Ze is uit geen licht, ze is uit des afgronds nacht geboren!
 Haar glans is rossche gloed, waarvan de blikken gloren
 Des alverdelgers, dien des hemels bliksemvonk
 Door lucht en aardkorst in den poel des duisters klonk.
 De Satan heerscht door haar, en wil zijn God bekriegen
 Door menschenhoogmoed, en wêer kuin ten hemel stijgen!
 Neen, christnen, in uw hart geen vrede met de hel!
 Gij weet, wat u verbeidt, en kent het hoog bevel
 Uws Heeren. Dreigt de dood? Gij durft haar moedig trotsen!
 In 't woedenst golfgebruisch staat ge als onwrikbre rotsen,
 Op 't woord uws Meesters, pal! Gij kent het Eenig Licht
 Der waereld! Op die Zon houdt gij uw oog gericht!

Europa, weet gij 't nog, wat duizenden Barbaren
 Eens stormden langs uw grond? Zij wisten van geen sparen
 Der onschuld; driest geweld was reden en gezach,
 Verplettring, zegepraal! Wie toen een vrijheidsdag
 Gespeld had aan dat heir van wreed vertrapte slaven,
 Die in het dwanggareel dier woestaarts moesten draven,
 Of sterven, waar een dwaas gescholden, door de ellend'
 Van Redens licht beroofd! Toch is het u bekend,
 Europa, wie hun 't eerst de gulden vrijheid spelde!

Die vrijheid werd gebaard. Wie was 't die hen herstelde
 In d' eedlen rang van mensch, die duizenden, ontbloot
 Van wat elk diergeslacht in veld en woud genoot?
 Wie was 't, Euroop? Wie was 't? Diezelfde, dien de handen
 Van lage roovers thands vermetel aan gaan randen,
 Terwijl gij 't ziet en duldt! Die koning in zijn boei
 Zoo vrij als op den thron! Bij 't daverend geloei
 Der stormen om zijn kruin nog hemelleerverkonder!
 Bij 't schokken dezer aard van 't knallend schutgedonder,
 Dat ook zijn schedel dreigt, onwrikbaar, edel, groot!
 De Paus, Euroop, de Paus! Wat vrijheid gij genoot,
 Wat rein beschavingslicht er om uw kroonglans speelde
 Door zooveel eeuwen, 't was die Koning die het teelde,
 En door uw Rijken goot bij stroomen! Weet gij 't niet
 Wat ge eens geweest zijt in 't haast perkeloos gebied
 Van Charlemagne, toen het kruis werd aangebeden,
 In kroon en scepter blonk, en vruchtloos werd bestreden?
 Wat licht en glansen langs uw bodem sints dat uur!
 Doorvorsching, breed en diep, der levende natuur;
 Bespiegling, hoog en rein, van Gods gewijde bladen;
 Beschouwingen, die nooit een edel hart verzaden,
 Van God en Geesten! Kunst, met vrije heerschappij
 Des Geestes over 't stof, in de onafzienbre rij
 Van tempels, reuzig trotsch ten wolken opgesteigerd,
 Der Englen wellust, die onze Eeuwtrots zelfs niet weigert
 Te huldigen als schoon; de reinste poëzie
 In beeld- en schilderkunst, als glansen van 't Genie
 Ons tegenschittrend uit die eeuwen, wier barbaarschheid
 (Wat eer die schempnaam!) ons mag troosten van de schaarschheid
 Van scheppingen, waaruit een hooger leven stroomt,

Dan waar de slaaf des gouds in onzen tijd van droomt!
 ô Hadt gij voortgebouwd op 't geen toen was geworden;
 Den broederband erkend, die aard- en hemelorden
 Vereende; *God in 't vleesch* als 't Eenig Ideaal
 Aanbeden in het schoon; gij hadt den zegepraal
 Van Wetenschap en Kunst tot aan uw verste stranden
 Begroet, en niet uw kroon balddadig aan zien randen!
 Uit Romen stroomt uw licht! Trots d' Eeuwgeest en zijn trots
 Daar is, daar blijft, Euroop, de zichtbre zetel Gods,
 Het nieuw Jeruzalem, en uw geheilgd Oosten!
 Daar vloeien, om langs de aard de needrigen te troosten,
 Nog woorden van genâ en heiliging! Daar woont
 Een mensch, wiens geest in 't licht der hoogste Waarheid throont!

Uit Romen stroomt uw licht! Geen christen kan bezwijken
 Bij 't dreunen dezer aard, bij 't schudden van haar Rijken;
 Bij 't brullend helgeloei van 't Godvervloekend woord
 Der bandelooze Pers! Hij heeft zijn God gehoord
 In 't woord des Martelaars van Oost- tot avondstranden,
 Van Noord tot middagzon nog Koning in zijn banden!
 Dat woord drupt lafenis, drupt leven, zegen, hoop,
 Wekt kracht en stervensmoed, hoe hel en waereld loop!

Uit Romen stroomt uw licht! Ik zie een Morgen dagen
 Als, sinds de waereld wierd, geen deinzende eeuwen zagen;
 Een dag van glorie voor het helverwinnend Kruis,
 Waarvoor heel 't aardryk knielt! Hoe vliedt het nachtgespuis

Des afgronds! Heiland, ja! dat is uw eindviktorie!
De zeeën glansen, ô mijn Koning, van uw glorie,
En de aarde looft uw Naam! Hozanna, God uit God!
Gij zegepraalt, o Held! de wieken zijn geknot
Van uw Bestrijder! Looft zijn Naam, ô Morgentransen,
Verbreidt Hem met uw licht, en Avond, doe Hem glansen
Vol staatlijkheid en pracht! Hozanna! Hij regeert!
De helvorst knarsetandt, voor Jezus' Kroon verneerd!
o Hemelsch Licht, spoed aan, en Godmensch, laat het dagen!
Met U daalt Kennislicht als nimmer eeuwen zagen!

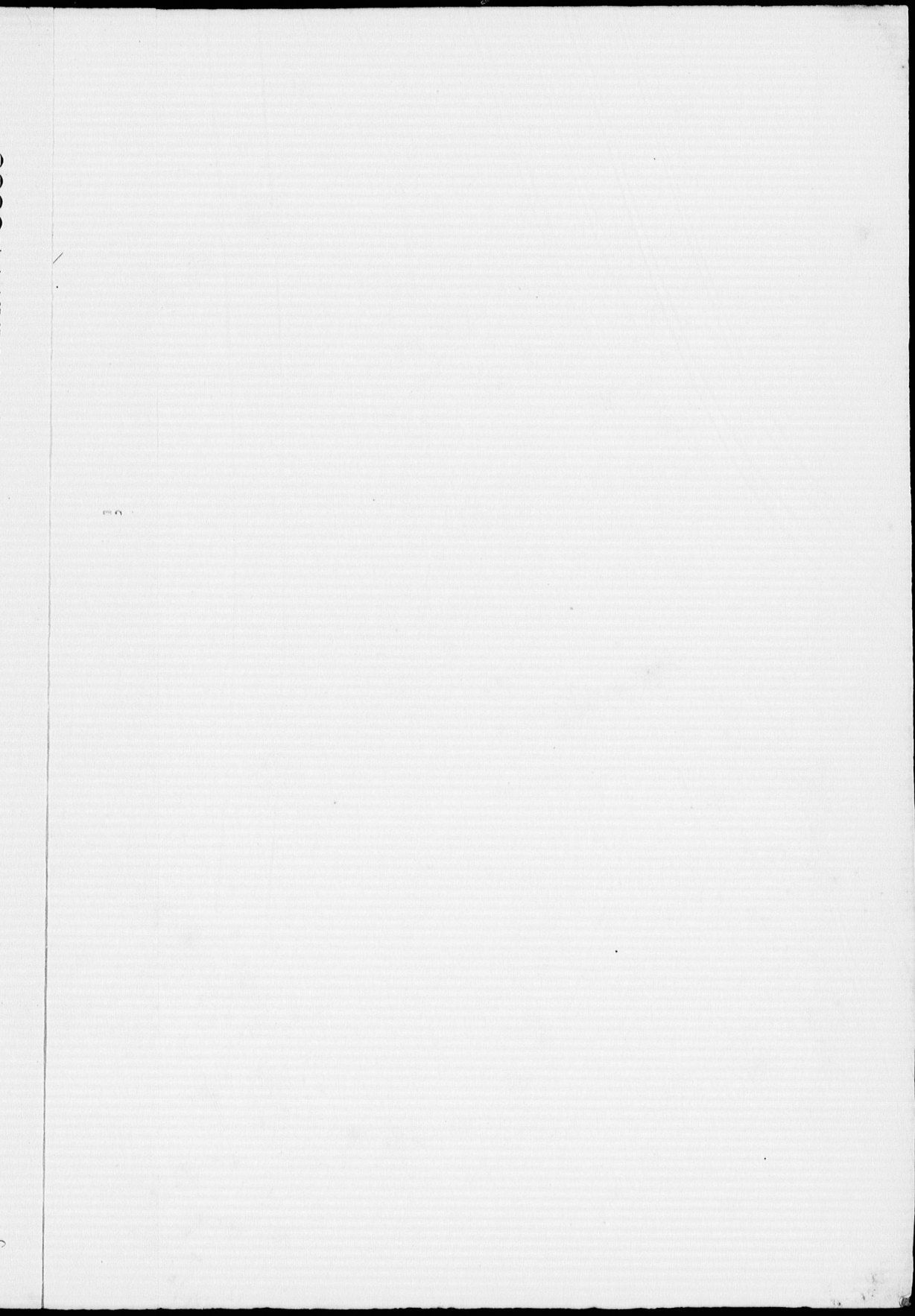

I N H O U D.

Naar boven	7
Aan een zoogenaamd geschiedschrijver	8
Liefde	8
Gebed	9
Aan de Poëzie	9
De Kerk	12
Aan de Gènestet.	15
Het Leven.	16
Christus Vincet	17
Op het Graf van Goethe.	21
Anders	22
Op het Graf van Voltaire	22
Parijs (in 1873).	23
Da Costa	25
Anders	25
Jezus Christus (<i>Een zangstukjen</i>)	26
Godbetrouwen	29
Gebed	30
Opstand tegen God.	31
Reden en Geloof	34
Liefde	35
Op een zoogenaamd Dichtstuk.	36
Vrijheid.	37
De Tijd.	38
Aan J. A. Alberdingh Thijm <i>ter zijner verjaring</i>	39
De Toonkunst.	42
Aan een Godloochenaar	43
God	43
Verheffing	47
Lacordaire.	50
Het leven	50
Dankgebed.	51
In het Album van een Vriend.	52
Geduld	52
Een filosoof in Ur-stof.	53
Te leur stelling.	53
Eene vraag	55
Gezach.	55
Aan een zeer zoetsappig dichter	56
Op een Lentelied.	56
Aan een Vriend, na de lezing zijner Hymne: Jezus Christus	57

Ongeloof.	60
Geniën	60
Enthusiasme	60
Lezen.	60
Aan een Frenoloog	61
Aan een Apen-telg.	61
Een Idealist	61
Aan een Dichter	62
Eduard Gibbon	62
Aan een Kritikus	63
Wetenschap	63
Aan	64
Aan een vriend, bij de toezending van mijn <i>God en de mensch.</i>	64
Aan dezelfde, bij de toezending van mijn gedicht <i>Is het heelal God?</i>	64
Een droom.	65
Moed.	66
Aan een Dichter	66
Aan een would-be poëet	67
De drukpers	68
Genot	69
Eene les.	69
Eigen wil	69
Aan een schrijver	70
Verlichting.	70
Godverzaking	71
Kennen	72
Roem.	73
Stervensvreugd	73
Wijsheid.	74
Natuur	75
Gebod tot de Moedermaagd	75
Gerechtigheid.	77
De dood.	77
Neen.	78
Ja.	78
Vriendschap	78
Zijn of niet zijn.	79
Ik	80
Aan een Vriend, bij zijne bevordering tot Doctor philosophiæ.	81
Godsaanschouwing.	84
Aan een Recensent	85
De wetenschap onzes tijds.	86

Van denzelfden Auteur verschenen nog bij den uitgever dezer:

DA COSTA,

EENE STUDIE,

152 pag. gr. 8°. . . . . *f* **1.—.**

GOD EN DE MENSCH,

EEN GEDICHT,

gr. 8°. . . . . *f* **0,50.**

Wordt nog met succes gedebiteerd:

HET PAUSDOM,

OF BESCHOUWINGEN OVER DE ZENDING EN VERDIENSTEN DES PAUSDOMS,

206 pag. gr. 8°. . . . . *f* **1,50.**

LOUIS VEUILLLOT,

DE IJDELE INBEELDING DER *LIBERALEN*,

gr. 8°. . . . . *f* **0,50.**

MR. VAN DEN BIEZEN,

Testamentaire Questien,

gr. 8°. . . . . *f* **0,30.**

M